

«Агропродовольчий спектр України-2013: персональний зріз»

Відтворення та розповсюдження даного дослідження без письмового дозволу агентства AgriSurvey Асоціації «Український клуб аграрного бізнесу» (УКАБ) в цілому або частково заборонено.
Авторські права захищені.

Пшениця

Виробництво. Пшениця залишається однією з найбільш популярних зернових культур України. Щорічно близько 45% загальних посівних площ під зерновими культурами займає саме пшениця. В 2012 році внаслідок складних кліматичних умов було втрачено понад 1,1 млн. га посівів, що і призвело до істотного скорочення обсягів виробництва цієї культури. Найбільш популярними є озимі сорти культури — майже 96% від загального виробництва. В середньому за останні три роки валовий збір пшениці у всіх категоріях господарств склав 18,3 млн. т при середній урожайності 29,4 ц/га.

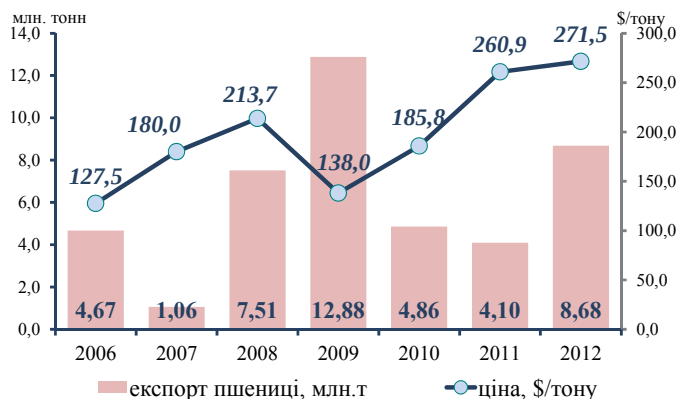
Основне виробництво пшениці сконцентровано в с.-г. підприємствах. Їх частка в загальному виробництві становить 79-82%. Загальна кількість суб'єктів господарювання, що займалися вирощуванням пшениці в 2012р., без урахування господарств населення становила 21,8 тис. одиниць. Частка ТОП-20 виробників в валовому зборі пшениці в сільськогосподарських підприємствах в 2012р. склала 9,6% (в 2011р. 8,4%). Ще в 2005р. частка двадцяти найбільших виробників пшениці складала 2,2%.

Таб. 1. ТОП-20 виробників пшениці в 2011 році¹

#	Назва підприємства	%
1	ПАТ "РАЙЗ-МАКСИМКО"	1,26%
2	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО "ІЛЛІЧ-АГРО ДОНБАС"	0,95%
3	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗЕРНОПРОДУКТ МХП"	0,81%
4	ТОВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "НІБУЛОН"	0,67%
5	ПАТ "СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ВИРОБНИЧА ФІРМА "АГРОТОН"	0,63%
6	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ПРОДОВОЛЬЧА КОМПАНІЯ "ПОДІЛЛЯ"	0,52%
7	ПП "АГРО-ЕКСПРЕС-СЕРВІС"	0,44%
8	С.-Г. ТОВ "ДРУЖБА-НОВА"	0,42%
9	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "НАУКОВО-ВИРОБНИЧА ФІРМА "УРОЖАЙ"	0,40%
10	ТОВ "ТРАЙГОН ФАРМІНГ ХАРКІВ"	0,39%
11	ТОВ "ПРОДОВОЛЬЧА КОМПАНІЯ "ЗОРЯ ПОДІЛЛЯ"	0,38%
12	ПП СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ВИРОБНИЧА ФІРМА "АГРО"	0,34%
13	ТОВ "ІНТЕРАГРОІНВЕСТ"	0,33%
14	ТОВ "НОВОФАСТІВСЬКЕ"	0,33%
15	ТОВ "ВОЛОЧИСЬК-АГРО"	0,32%
16	ТОВ "МРІЯ ЦЕНТР"	0,32%
17	ПРИВАТНЕ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "АГРОФІРМА "СВІТАНОК"	0,30%
18	ТОВ "ЛОТІВКА ЕЛІТ"	0,28%
19	ТОВ "ЛОТУРЕ-АГРО"	0,28%
20	С.-Г. ТОВ "АГРОФІРМА КОРСУНЬ"	0,27%

¹Відповідний рейтинг та наступні побудовано на показниках виробництва окремих сільськогосподарських підприємств з урахуванням діяльності їх філій. Водночас, відповідний рейтинг не є агрегованим показником діяльності крупних компаній – агрохолдингів.

Експорт. Україна є традиційним нетто-експортером зернових культур і пшениця в цьому переліку не є виключенням. Обсяги споживання культури на внутрішньому ринку наразі становлять 11,5-12,0 млн. тонн, що значно менше обсягів загальної пропозиції. Як наслідок, в середньому за останні три маркетингові сезони експортні поставки забезпечили майже 35% від загального попиту на пшеницю, переважно фуражної класифікації.

На позиції найбільших імпортерів вітчизняної пшениці в 2012р. вийшли країни Африки (Єгипет, Марокко, Туніс та інші) частка яких склала 56% від загального експорту пшениці. Також традиційно високий попит зберігається зі сторони країн Європи, насамперед, Іспанія, яка використовує наше зерно в якості сировини для потреб власної комбікормової промисловості. В 2012р. в країни Європи було експортовано 1,5 млн. тонн пшениці або 17,6% від загального обсягу. Серед країн Азії найбільшими імпортерами пшениці є Ізраїль та Йордані. Загалом географія експорту пшениці щорічно простирається більш ніж на 50 країн світу.

Великі перехідні залишки культури, дозволили більш ніж удвічі збільшити пшениці у фізичній до 8,68 млн. тонн (32,0% в структурі експорту зернових). У вартісному виразі експорт пшениці склав 2,35 млрд. дол. США або в 2,2 рази більше проти 2011р. Середня експортна ціна становила 271,5 дол. США/тону або більше на 4,1%.

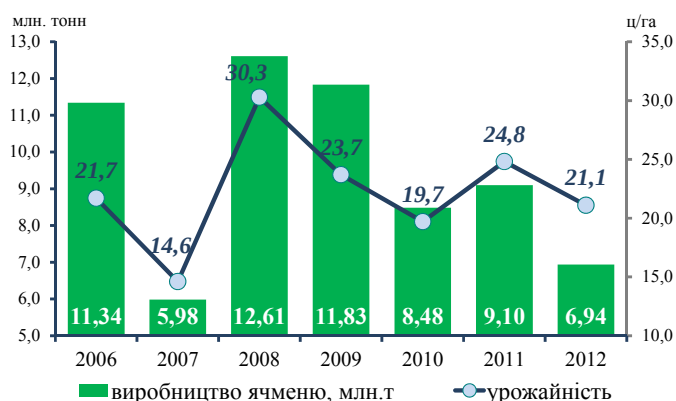
Експортом пшениці в 2012р. займалися 210 підприємств (122 в 2011р.). ТОП-15 найбільших експортерів пшениці в 2012 році забезпечили понад 76% (83% в 2012р.) від загального обсягу експорту відповідної культури у вартісному виразі.

Таб. 2. ТОП-15 експортерів пшениці в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ТОВ "ХЛІБ ІНВЕСТБУД"	12,9%
2	ТОВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "НІБУЛОН"	11,7%
3	ТОВ "АЛЬФРЕД С. ТОПФЕР ІНТЕРНЕТШЕНАЛ (УКРАЇНА)"	10,3%
4	ТОВ "КЕРНЕЛ-ТРЕЙД"	7,7%
5	ТОВ "ЛУЇ ДРЕЙФУС КОМОДІТІЗ УКРАЇНА ЛТД"	6,4%
6	ПІДПРИЄМСТВО З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ "СЕРНА"	5,0%
7	ТОВ "НОБЛ РЕСОРСІЗ УКРАЇНА"	4,8%
8	ТОВ "АТ КАРГІЛІ"	3,9%
9	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОМПАНІЯ "РАЙЗ"	3,5%
10	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "РАМБУРС"	1,9%
11	ТОВ "ОЛІАМ УКРАЇНА"	1,8%
12	ТОВ "АГРОТРЕЙД ЕКСПОРТ"	1,8%
13	ТОВ "ПОЛІГРЕЙН АГРО"	1,7%
14	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО З ІНОЗЕМНОЮ ІНВЕСТИЦІЄЮ "САНТРЕЙД"	1,6%
15	ТОВ "ПРОФІТ АСТ"	1,4%

Ячмінь

Виробництво. Ячмінь в останні роки перемістився на третю позицію в структурі обсягів зернового виробництва України. В 2012р. в структурі виробництва зерна частка ячменю склала 15% (було 23-25%). Найбільш традиційним залишається ярий ячмінь — близько 80% від загального виробництва. Водночас, поступово збільшується й виробництво озимих сортів. В середньому за останні три роки валовий збір ячменю у всіх категоріях господарств склав всього 8,17 млн. т при середній урожайності 21,9 ц/га.

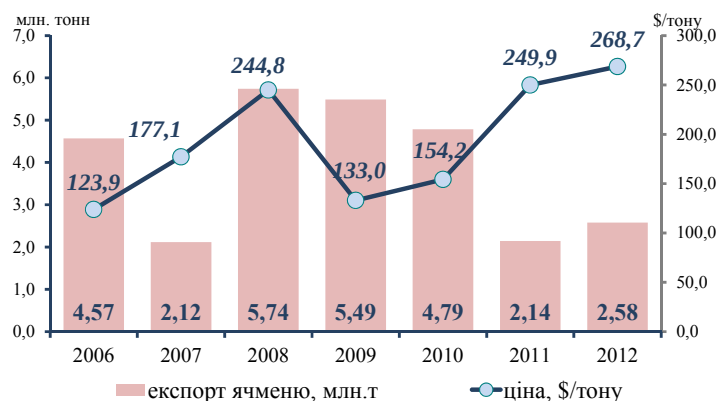

Основне виробництво ячменю сконцентровано в с.-г. підприємствах. Їх частка в загальному виробництві становить 65-70%. Водночас зазначимо, що крупні виробники поступово втрачають інтерес до вирощування цієї культури. Загальна кількість суб'єктів господарювання, що займалися вирощуванням ячменю в 2012р., без урахування господарств населення становила 20,3 тис. одиниць (24,8 в 2010р., 22,1 в 2011р.). Частка ТОП-20 виробників в валовому зборі ячменю в сільськогосподарських підприємствах в 2012р. склала 6,0% (5,5% в 2011р.). В 2005р. частка двадцяти найбільших виробників ячменю складала 2,8%.

Таб. 3. ТОП-20 виробників ячменю в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "РАЙЗ-МАКСИМКО"	0,77%
2	ТОВ "УКРАЇНА 2001"	0,45%
3	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗЕРНОПРОДУКТ МХП"	0,44%
4	ТОВ "ОБОЛОНЬ АГРО"	0,36%
5	С.-Г. ТОВ "А.Ф. ЗЛАГОДА"	0,33%
6	ПП "АГРАРНА КОМПАНІЯ 2004"	0,31%
7	ТОВ "АГРОФІРМА " ІМ. ДОВЖЕНКА"	0,29%
8	ТОВ "БУЧАЧАГРОХЛІБПРОМ"	0,29%
9	ПП "ЗАХІДНИЙ БУГ"	0,29%
10	ТОВ "ЗОРЯ"	0,27%
11	ТОВ "СТІОМІ-ХОЛДІНГ"	0,25%
12	ТОВ "АГРОФІРМА ОРІЛЬСЬКА"	0,25%
13	ТОВ АГРОПРОМИСЛОВА КОМПАНІЯ "РОЗКІШНА"	0,24%
14	ПРИВАТНЕ АГРОПРОМИСЛОВЕ ПІДПРИЄМСТВО "АГРОПРОДСЕРВІС"	0,24%
15	ТОВ "СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "АГРОПРОМТЕХНІКА"	0,23%
16	ТОВ "АГРОЗЕМ"	0,20%
17	ТОВ "АГРОФІРМА "АГРОТІС"	0,20%
18	ТОВ "КИЩЕНЦІ"	0,19%
19	ТОВ АГРОФІРМА "ДОБРОБУТ"	0,19%
20	С.-Г. ТОВ "УКРАЇНА"	0,19%

Експорт. Внутрішнє споживання ячменю в Україні майже на 70% формується кормовою статтею, що наразі не може забезпечити високий рівень цінового попиту ту. Тому ще декілька років тому нарощування обсягів виробництва було зорієнтовано експорті ринки збуту. Так, в 2008-2010рр. було експортовано майже половину всього врожаю культури. За якісним складом структура експорту формується майже стовідсотково з фуражного зерна.

З розвитком свинарства, для якого ячмінь є головною кормовою культурою, обсяги експорту ячменю почали скорочуватись. При цьому не в останню чергу за рахунок дії адміністративних важелів, які на ринку ячменю були найсуворішими. Так, на ячмінь в період 2011рр. було встановлено найменшу експортну квоту — всього 0,2 млн. тонн, а потім було запроваджено найбільші експортні мита — 14%, але не менше 23 євро/т.

Основним імпортером ячменю з України незмінно залишається Саудівська Аравія. В середньому за останні три роки в цю країну було поставлено 64,8% від загального обсягу експорту. Слід зазначити, що Саудівська Аравія є найбільшим імпортером ячменю в світі.

В цілому за 2012 календарний рік експорт ячменю у фізичній вазі збільшився на 20,3% до 2,58 млн. тонн (9,5% в структурі експорту зернових). У вартісному виразі експорт ячменю за рахунок збільшення експортних цін збільшився на 29,4% проти 2011р. і склав 694 млн. дол. США.

Експортом ячменю у відповідний період займалися 91 підприємство (69 в 2011р.). ТОП-15 найбільших експортерів ячменю в 2012 році забезпечили 81% від загального обсягу експорту відповідної культури у вартісному виразі (86% в 2011р.).

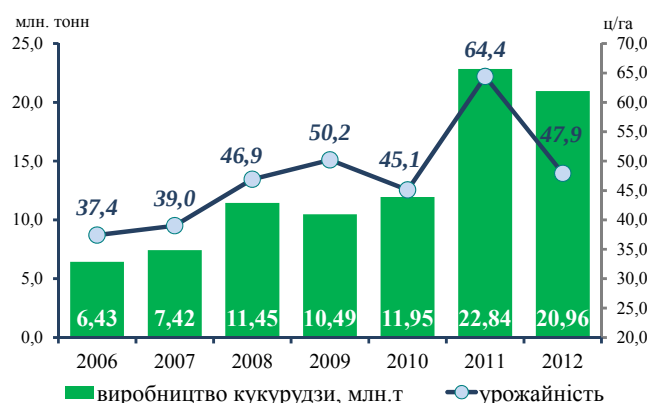
Таб. 4. ТОП-15 експортерів ячменю в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ТОВ "ЛУЇ ДРЕЙФУС КОМОДІТІЗ УКРАЇНА ЛТД"	15,7%
2	ТОВ "АЛЬФРЕД С. ТОПФЕР ІНТЕРНЕТШЕНАЛ (УКРАЇНА)"	13,1%
3	ТОВ "ХЛІБ ІНВЕСТБУД"	11,0%
4	ТОВ "КЕРНЕЛ-ТРЕЙД"	9,1%
5	ПІДПРИЄМСТВО З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ "СЕРНА"	8,9%
6	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО З ІНОЗЕМНОЮ ІНВЕСТИЦІЄЮ "САНТРЕЙД"	4,5%
7	ТОВ "ІСТ ГРЕЙНС"	4,3%
8	ТОВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "НІБУЛОН"	3,1%
9	ТОВ "АТ КАРГІЛЛ"	3,0%
10	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "РАМБУРС "	1,6%
11	ТОВ "ПРОФІТ АСТ"	1,4%
12	ТОВ "ПОЛІГРЕЙН АГРО"	1,4%
13	ТОВ "ФЕДКОМІНВЕСТ - УКРАЇНА"	1,4%
14	ТОВ "ВАЙТЕРРА УКРАЇНА"	1,3%
15	ТОВ "АГРЕЙН ТРЕЙДІНГ"	1,0%

Кукурудза

Виробництво. Кукурудза в останні роки повністю виправдовує назву «цариця полів», ставши однією з найбільших прогресуючих зернових культур на ринку України. Активне нарощування обсягів виробництва, насамперед, пов'язане із зростанням попиту на зовнішніх ринках.

В середньому за останні три роки валовий збір кукурудзи у всіх категоріях господарств склав 18,58 млн. т при середній урожайності 52,5 ц/га.

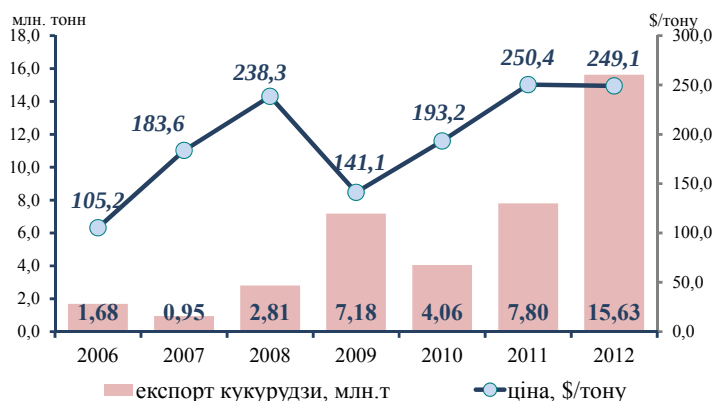
Основними виробниками кукурудзи є с.-г. підприємства. Їх частка в загальному виробництві становить 80-84%. Загальна кількість суб'єктів господарювання, що займалися вирощуванням кукурудзи, протягом останніх трьох років продовжувала збільшуватись, склавши в 2012р. 13,3 тис. одиниць (8,3 тис. в 2010р., 11,7 тис. в 2011р.). Слід відзначити, що в 2012р. кукурудза стала основною культурою, якою пересівали втрачені посіви озимих. Цим фактом пояснюється істотне збільшення посівних площ під кукурудзою в 2012р. — на 28% порівняно з минулим роком.

Частка ТОП-20 виробників в валовому зборі кукурудзи в сільськогосподарських підприємствах в 2012р. склала 21,7% (19,6% в 2011р.). В 2005р. частка двадцяти найбільших виробників кукурудзи складала 19,3%.

Таб. 5. ТОП-20 виробників кукурудзи в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "РАЙЗ-МАКСИМКО"	3,39%
2	С.-Г. ТОВ "ДРУЖБА-НОВА"	2,48%
3	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗЕРНОПРОДУКТ МХП"	2,21%
4	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ТЕХНОЛОГІЧНА АГРАРНА КОМПАНІЯ ОБ'ЄДНАНА"	2,08%
5	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "НАУКОВО-ВИРОБНИЧА ФІРМА "УРОЖАЙ"	1,98%
6	ТОВ "А.Т.К."	1,08%
7	ТОВ "ЗЕМЛЯ І ВОЛЯ"	1,03%
8	ТОВ "АГРІКОР ХОЛДІНГ"	0,70%
9	ТОВ "БАРИШІВСЬКА ЗЕРНОВА КОМПАНІЯ "	0,70%
10	ПРИВАТНЕ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "АГРОФІРМА "СВІТАНОК"	0,68%
11	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ПЛЕМІННИЙ ЗАВОД "АГРО-РЕГІОН"	0,66%
12	ТОВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "НІБУЛОН"	0,64%
13	С.-Г. ТОВ "БАТЬКІВЩИНА"	0,59%
14	ТОВ "АГРО ІНВЕСТ УКРАЇНА"	0,58%
15	ПП "АГРОПРОГРЕС"	0,51%
16	ТОВ "АГРО-ХОЛДІНГ МС"	0,51%
17	ТОВ "СТІОМІ-ХОЛДІНГ"	0,49%
18	ТОВ "ЧЕРНІГІВСЬКА ІНДУСТРІАЛЬНА МОЛОЧНА КОМПАНІЯ"	0,47%
19	ТОВ "ЕНСЕЛКО АГРО"	0,46%
20	ТОВ "УРОЖАЙНА КРАЇНА"	0,45%

Експорт. Протягом тривалого часу кукурудза не відносились до експортних культур. Водночас, різке зростання світових цін на зернові в 2006-2007рр., надало значного імпульсу для стрімкого розвитку експортних ринків збуту. Вже в 2008р. кукурудзи було експортовано в обсязі, що перевищували сумарні показники експорту за 2000-2004рр. в цілому. В подальшому збільшення обсягів виробництва надало імпульсу до стрімкого зростання обсягів експорту.

Так, 2012 рік поставив абсолютний рекорд за обсягами експорту кукурудзи — 15,63 млн. тонн або 74,6% всього врожаю цієї культури. Слід зазначити, що рекордні експортні поставки стали можливі, насамперед, за рахунок рекордних перехідних залишків культури сформованих внаслідок дії адміністративних обмежень (квота та експортне мито) експорту кукурудзи. На 1 січня 2012р. на потужностях зберігання в Україні знаходилося 12,2 млн. тонн кукурудзи.

Географія експорту кукурудзи доволі широка — 53 країни. Серед найбільших країн імпортерів представники різних регіонів світу — Європа (Іспанія — 18,9%); Африка (Єгипет - 18,7%); Азія (Іран — 9,6%).

В цілому за 2012 календарний рік експорт кукурудзи у фізичній вазі збільшився у двічі до 15,63 млн. тонн (57,6% в структурі експорту зернових). У вартісному виразі експорт кукурудзи склав майже 3,9 млрд. дол. США або 5,7% загального експорту України.

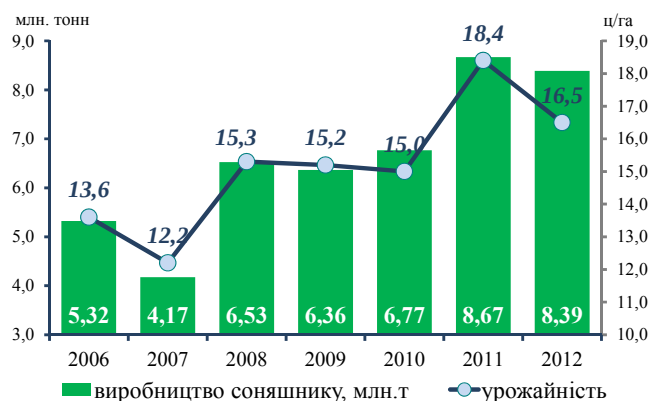
Експортом кукурудзи у 2012р. займалися 380 підприємств (269 в 2011р.). ТОП-15 найбільших експортерів кукурудзи забезпечили 59,3% від загального обсягу експорту відповідної культури у вартісному виразі (60% в 2011р.).

Таб. 6. ТОП-15 експортерів кукурудзи в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ТОВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "НІБУЛОН"	12,30%
2	ТОВ "ЛУЇ ДРЕЙФУС КОМОДІТІЗ УКРАЇНА ЛТД"	7,50%
3	ТОВ "КЕРНЕЛ-ТРЕЙД"	7,26%
4	ПІДПРИЄМСТВО З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ "СЕРНА"	5,24%
5	ТОВ "ХЛІБ ІНВЕСТИБУД"	4,80%
6	ТОВ "АТ КАРГІЛІ"	3,38%
7	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО З ІНОЗЕМНОЮ ІНВЕСТИЦІЄЮ "САНТРЕЙД"	3,23%
8	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОМПАНІЯ "РАЙЗ"	3,03%
9	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "МИРОНІВСЬКИЙ ХЛІБОПРОДУКТ"	2,03%
10	ТОВ "НЬЮ ВОРЛД ГРЕЙН ЮКРЕЙН"	1,92%
11	ТОВ "АГРОТРЕЙД ЕКСПОРТ"	1,82%
12	ТОВ "УКРАЇНСЬКІ АГРАРНІ ІНВЕСТИЦІЇ"	1,72%
13	ТОВ "ВАЙТЕРРА УКРАЇНА"	1,70%
14	ТОВ "НОБЛ РЕСОРСІЗ УКРАЇНА"	1,69%
15	ТОВ "АЛЬФРЕД С. ТОПФЕР ІНТЕРНЕТЕНАЛ (УКРАЇНА)"	1,67%

Соняшник

Виробництво. Соняшник — основна олійна культура, а також традиційно одна з найбільш прибуткових культур в рослинництві. Стабільний високо-платоспроможний попит на культуру забезпечується підприємствами оліє-жирового комплексу (ОЖК) України. Наявність гарантованого ринку збуту стимулював товаровиробника до активного нарощування обсягів виробництва культури. З початку двохтисячних років поточні обсяги виробництва соняшнику збільшились більш ніж в два рази. Слід зазначити, що переробні потужності ОЖК України збільшились ще більше — з 3,5 до 9,5 млн. тонн переробки соняшника на рік.

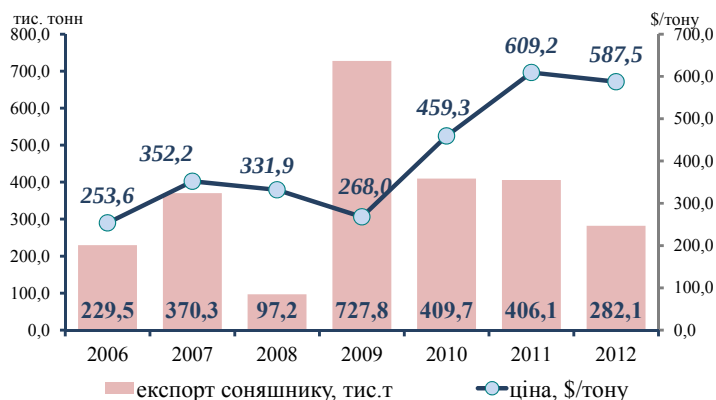
В середньому за останні три роки валовий збір соняшнику у всіх категоріях господарств склав 7,94 млн т при середній урожайності 16,6 ц/га.

Основними виробниками соняшнику є с.-г. підприємства. Їх частка в загальному виробництві становить 82-85%. Загальна кількість суб'єктів господарювання, що займалися вирощуванням соняшнику в 2012р., без урахування господарств населення становила 21,0 тис. одиниць (в 2011р. — 21,3). Частка ТОП-20 виробників в валовому зборі соняшнику в сільськогосподарських підприємствах в 2012р. склала 6,2% (в 2011р. — 6,0%). В 2005р. частка двадцяти найбільших виробників соняшнику складала 3,6%.

Таб. 7. ТОП-20 виробників соняшнику в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО "ІЛЛІЧ-АГРО ДОНБАС"	0,70%
2	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗЕРНОПРОДУКТ МХП"	0,54%
3	ПАТ "СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ВИРОБНИЧА ФІРМА "АГРОТОН"	0,54%
4	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "НАУКОВО-ВИРОБНИЧА ФІРМА "УРОЖАЙ"	0,41%
5	С.-Г. ТОВ "ДРУЖБА-НОВА"	0,37%
6	ТОВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "НІБУЛОН"	0,37%
7	ТОВ "ЛОТУРЕ-АГРО"	0,35%
8	ТОВ "БЕТА-АГРО-ІНВЕСТ"	0,31%
9	ПП СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ВИРОБНИЧА ФІРМА "АГРО"	0,26%
10	ТОВ "БАРИШІВСЬКА ЗЕРНОВА КОМПАНІЯ "	0,25%
11	ТОВ "ЗГОДА"	0,24%
12	ТОВ "АГРОФІРМА "АГРОТІС"	0,24%
13	ТОВ "ТРАЙГОН ФАРМІНГ ХАРКІВ"	0,23%
14	ТОВ "РАЙЗ-ПІВДЕНЬ"	0,21%
15	ПП "КОРНЕР"	0,21%
16	ТОВ "ПРЕОБРАЖЕНСЬКЕ"	0,20%
17	ТОВ "НАФКОМ"	0,20%
18	ТОВ "СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "БОЛГАРКА"	0,18%
19	ТОВ "ПРАВДА"	0,17%
20	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "РАЙЗ-МАКСИМКО"	0,17%

Експорт. Експортний попит на соняшник формується з урахуванням дії захисного експортного мита. В 2012р. мито на експорт соняшнику становило 10% від його митної вартості. Обсяги експорту соняшника в 2012р. порівняно з 2011р. дещо скоротились. Нарощування переробних потужностей ОЖК стимулювали збільшення внутрішнього попиту на насіння соняшнику. Крім того, на противагу від 2011р., коли періодично лунали пропозиції щодо запровадження експортного мита на соняшникову олію, минулий 2012 рік для галузі ОЖК виявився більш спокійним і прогнозованим.

Слід зазначити, що наприкінці 2011р. Україна погодилася на поетапне зниження експортного мита на соняшник на 1% на рік — до нуля протягом 10 років у рамках зони вільної торгівлі (ЗВТ) з ЄС. Водночас по окремих товарних позиціях (у тому числі соняшник) має бути запроваджено спеціальний захисний механізм, який передбачає стягнення додаткового збору, тим самим залишаючи захисну міру по соняшнику фактично незмінною. Термін запровадження захисного механізму — 15 років.

Основним імпортером насіння соняшнику протягом останніх сезонів є Туреччина — 68,8% усіх поставок у 2012р; країни ЕС-27 — 19,2%. Загалом в 2012р. експортні поставки соняшнику здійснювалися в 45 країн світу.

В цілому за 2012 календарний рік експорт соняшнику у фізичній вазі зменшився на 30,5% до 282,1 тис. тонн. У вартісному виразі експорт склав 165,7 млн. дол. США, що на 33,0% менше порівняно з 2011р. Експортні ціни в 2012р. зменшились на 3,6%.

Експортом соняшнику у 2012р. займалися 141 підприємство (в 2011р. — 226). ТОП-15 найбільших експортерів соняшнику забезпечили 84,8% від загального обсягу експорту відповідної культури у вартісному виразі (в 2011р. — 62,6%).

Таб. 8. ТОП-15 експортерів соняшнику в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ТОВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "НІБУЛОН"	19,60%
2	ТОВ "АЛЬФРЕД С. ТОПФЕР ІНТЕРНЕТЕНАЛ (УКРАЇНА)"	19,15%
3	ТОВ "ІНТЕР-ЕКСПОРТ"	11,40%
4	ТОВ "НОБЛ РЕСОРСІЗ УКРАЇНА"	6,32%
5	ТОВ "АТ КАРГІЛЛ"	5,40%
6	ТОВ "ПОЛІГРЕЙН АГРО"	4,98%
7	ПІДПРИЄМСТВО З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ "СЕРНА"	4,37%
8	ТОВ "ТОРГОВИЙ ДОМ "РАДА"	3,68%
9	ТОВ "ТОРГІВЕЛЬНА КОМПАНІЯ "ВІРТУС"	2,16%
10	ТОВ "СУДНОСЕРВІС"	1,85%
11	ПП "СПЕЦЗОВНІШКОМПЛЕКТ"	1,67%
12	ЗАКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ШПОЛАТЕХАГРО"	1,27%
13	ТОВ "АНТАРЕКС-ПЛЮС"	1,12%
14	ТОВ "ТУРАН ФУДС САНФЛАУВЕР ПРОЦЕСІНГ КОМПАНІ"	1,02%
15	ТОВ "НЕРТУС АГРО"	0,86%

Ріпак

Виробництво. Товарне виробництво ріпаку в Україні має доволі коротку історію. Ще у 2003р. обсяги виробництва даної культури становили всього 50,9 тис. т. Бум розвитку біопаливної енергетики і, безпосередньо, зростання попиту на ріпак у світі, надали істотного стимулу та імпульсу для розвитку виробництва ріпаку в Україні. В 2008р. врожай ріпаку становив вже 2,87 млн. т. В останні роки зацікавленість с.-г. виробників у вирощуванні рапсу поступово зменшується.

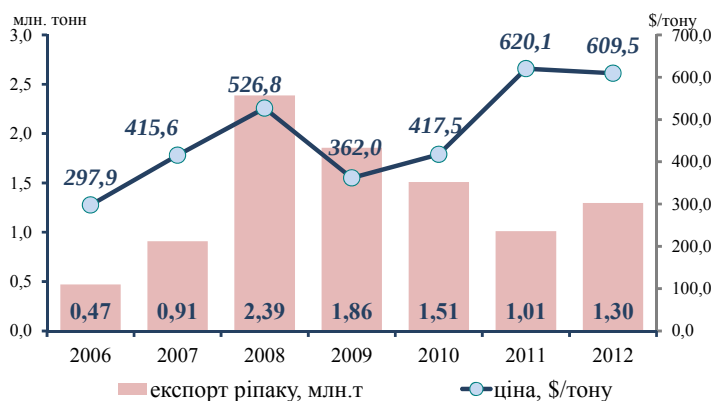
В середньому за останні три роки валовий збір ріпаку у всіх категоріях господарств склав 1,37 млн т при середній урожайності 18,8 ц/га. В структурі виробництва найбільшою популярністю користуються озимі сорти — близько 90% в структурі виробництва.

Майже стовідсотково виробництво ріпаку сконцентровано в с.-г. підприємствах. Загальна кількість суб'єктів господарювання, що займалися вирощуванням ріпаку в 2012р., без урахування господарств населення становила 3,0 тис. одиниць (в 2011р. — 4,3 тис.). Частка ТОП-20 виробників в валовому зборі ріпаку в сільськогосподарських підприємствах в 2012р. склала 18,9% (в 2011р. — 14,4%).

Таб. 9. ТОП-20 виробників ріпаку в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ТОВ "АГРО Л В ЛІМІТЕД"	1,92%
2	ПП "АГРО-ЕКСПРЕС-СЕРВІС"	1,90%
3	ТОВ "ЛЕНДКОМ ЮА"	1,84%
4	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "НАУКОВО-ВИРОБНИЧА ФІРМА "УРОЖАЙ"	1,81%
5	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗЕРНОПРОДУКТ МХП"	1,30%
6	ТОВ "БУЧАЧАГРОХЛІБПРОМ"	1,00%
7	ТОВ "АГРОФІРМА - ОБРІЙ"	0,87%
8	ТОВ "СЕМЕНІВКА АГРО"	0,83%
9	ТОВ "ТРАЙГОН ФАРМІНГ ХАРКІВ"	0,74%
10	С.-Г. ТОВ "ДРУЖБА-НОВА"	0,73%
11	ТОВ "ВІНАЛ АГРО"	0,70%
12	ПРИВАТНЕ АГРОПРОМИСЛОВЕ ПІДПРИЄМСТВО "АГРОПРОДСЕРВІС"	0,65%
13	С.-Г. ТОВ "УКРАЇНА"	0,63%
14	ТОВ "КОРОСТИШІВЗЕМІНВЕСТ"	0,62%
15	ТОВ "ДАНОША"	0,60%
16	ТОВ "АГРОПРОМИСЛОВЕ ПІДПРИЄМСТВО "ЛЬВІВСЬКЕ"	0,58%
17	ТОВ "АГРОМАРК ЮКЕЙ"	0,55%
18	ТОВ "БАХМАЧ АГРО"	0,54%
19	ТОВ "КОРЮКІВКА АГРО"	0,52%
20	ТОВ "ПРОМІНЬ ПОДІЛЛЯ"	0,52%

Експорт. Ріпак — чи не єдина сільськогосподарська культура в Україні, виробництво якої є орієнтованим суто на експортні ринки збуту. За останні три сезони було експортовано майже 93% виробленого ріпаку. При цьому основне призначення вітчизняного ріпаку — використання в якості сировини для технічних потреб. Для харчових цілей експортований ріпак використовується переважно в країнах Азії.

Основний імпортер ріпаку — країни ЕС-27, в середньому 85-90% від загального обсягу експорту щорічного. Європейський Союз є одним з основних виробників біодизеля в світі та нетто-імпортером сировини. При цьому сировиною для виробництва біодизеля в Європі є рапсова, соєва та пальмова олія. Крім того ріпак активно імпортують країни Азії — Туреччина, Ізраїль, Бангладеш та інші. Загалом в 2012р., як і у 2011р., експортні поставки ріпаку здійснювалися в 21 країну світу.

В цілому за 2012 календарний рік експорт ріпаку у фізичній вазі збільшився на 28,7% до 1,30 млн. тонн, що більш ніж на 8,0% перевищивши загальний річний врожай ріпаку. Зазначимо, що на початок 2012р., з метою формування експортних поставок в період найвищою кон'юнктури ринку підприємства залишили на зберіганні значні обсяги ріпаку — 283 тис. тонн (в 3,3 рази більше порівняно з 2011р.).

У вартісному виразі експорт склав 790,9 млн. дол. США або на 26,3% більше проти 2011р. Експортні ціни на ріпак в 2012р. зменшились на 1,7%.

Експортом ріпаку у 2012р. займалися 143 підприємства (в 2011р. — 147). ТОП-15 найбільших експортерів забезпечили 70,4% від загального обсягу експорту відповідної культури у вартісному виразі (в 2011р. — 76,3%).

Таб. 10. ТОП-15 експортерів ріпаку в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ТОВ "АЛЬФРЕД С. ТОПФЕР ІНТЕРНЕТШЕНАЛ (УКРАЇНА)"	13,9%
2	ПІДПРИЄМСТВО З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ "СЕРНА"	9,6%
3	ТОВ "КОМПАНІЯ-АГРОІНВЕСТ"	9,2%
4	ТОВ "АТ КАРГІЛЛ"	5,7%
5	ТОВ "КЕРНЕЛ-ТРЕЙД"	4,2%
6	ТОВ "ТРЕЙН УКРЕЙН"	4,1%
7	ТОВ "ПОЛІГРЕЙН АГРО"	3,6%
8	ТОВ "УКРЗЕРНОТРАНС-К"	3,4%
9	ТОВ "ПРОМІНЬ АГРО"	3,1%
10	ТОВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "НІБУЛОН"	2,8%
11	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "МИРОНІВСЬКИЙ ХЛІБОПРОДУКТ"	2,8%
12	ТОВ "ВАЙТЕРРА УКРАЇНА"	2,3%
13	ТОВ "РАДОТРАНС"	2,3%
14	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО З ІНОЗЕМНОЮ ІНВЕСТИЦІЄЮ "САНТРЕЙД"	2,0%
15	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОМПАНІЯ "РАЙЗ"	1,6%

Соя

Виробництво. Товарне виробництво сої в Україні також має доволі коротку історію. У 2000р. обсяги виробництва сої становили всього 64,4 тис. т. Але всього за одне десятиріччя соя стала однією з ключових культур в аграрному виробництві України. В 2011-2012 рр. обсяги виробництва культури перевищили 2 млн. т. Основні фактори стрімкого зростання популярності сої, насамперед, збільшення попиту зовнішніх ринків та активний розвиток галузі птахівництва та свинарства, в яких соя використовується у якості протеїнового корму.

В середньому за останні три роки валовий збір сої у всіх категоріях господарств склав 2,12 млн т при середній урожайності 17,9 ц/га.

На 95% виробництво сої сконцентровано в с.-г. підприємствах. Загальна кількість суб'єктів господарювання, що займалися вирощуванням сої в 2011р., без урахування господарств населення становила 7,4 тис. одиниць (в 2011р. — 6,1). Частка ТОП-20 виробників в валовому зборі сої в сільськогосподарських підприємствах в 2012р. склала 13,4% (в 2011р. — 12,4%). У 2005р. частка двадцяти найбільших виробників сої складала 18,4%.

Таб. 11. ТОП-20 виробників сої в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ТОВ "А.Т.К."	1,45%
2	ТОВ "СТІОМІ-ХОЛДІНГ"	1,19%
3	ТОВ "ВОЛОЧИСК-АГРО"	1,09%
4	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ФРІДОМ ФАРМ ІНТЕРНЕСНЛ"	0,85%
5	ТОВ "СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "АГРОПРОМТЕХНІКА"	0,81%
6	ТОВ "ХМІЛЬНИЦЬКЕ"	0,73%
7	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ТЕХНОЛОГІЧНА АГРАРНА КОМПАНІЯ ОБ'ЄДНАНА"	0,72%
8	ПП "АГРАРНА КОМПАНІЯ 2004"	0,71%
9	ТОВ "ЛОТІВКА ЕЛІТ"	0,66%
10	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "РАЙЗ-МАКСИМКО"	0,57%
11	ТОВ "ІНТЕРАГРОІНВЕСТ"	0,57%
12	ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ДОСЛІДНЕ ГОСПОДАРСТВО "КАХОВСЬКЕ"	0,56%
13	ТОВ "СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО "СПІВДРУЖНІСТЬ А"	0,51%
14	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗЕРНОПРОДУКТ МХП"	0,50%
15	ТОВ "ПТИЦЕКОМПЛЕКС- АГРО"	0,44%
16	ТОВ "ІНВЕСТИЦІЙНО-ПРОМИСЛОВА КОМПАНІЯ "ПОЛТАВАЗЕРНОПРОДУКТ"	0,42%
17	С.-Г. ТОВ "ТАВРІЙСЬКА ПЕРСПЕКТИВА"	0,42%
18	ТОВ "ТЕЛІОС - 1"	0,40%
19	ТОВ "АТЛАНТИК ФАРМЗ ІІ"	0,39%
20	С.-Г. ТОВ "ПАЛЬМІРА"	0,39%

Експорт. Соя — ще одна олійна культура, на формування експортного ринку якої, в останні роки істотний вплив мало зростання зовнішнього попиту. Безперечно, такого стрімкого зльоту цін на сою, як було з ріпаком, тут не відбувалося, однак не було і значних падінь. Крім того, з олійних культур соя має чи не найбільший експортний потенціал, враховуючи

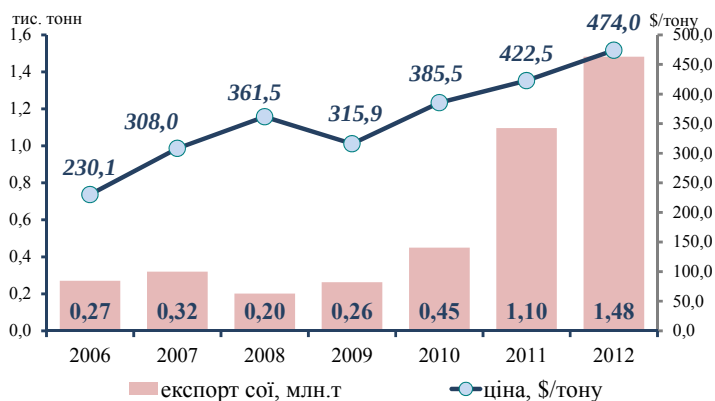
кон'юнктуру світового ринку та щорічно зростаючий попит. Ще 40 років тому урожай сої в світі становив трохи більше 30 млн. тонн, на даний час — 270 млн. тонн і продовжує зростати. Згідно прогнозів USDA в найближче десятиріччя обсяг світової торгівлі соєю зросте щонайменше на 30%.

В цілому за останні три роки з України було експортовано більше 47% від загального виробництва сої.

Головні імпортери української сої, насамперед, країни ЄС (Італія, Іспанія, Греція та ін.) — 67% від загального експорту. Також в останні роки спостерігається збільшення обсягів експорту відбувається в країни Азії (Туреччина, Сирія, Таїланд) та Африки (Єгипет). В більшість із них соя експортується для кормових потреб. Загалом в 2012р. експортні поставки сої здійснювалися в 28 країн світу (в 2011р. — 30).

В цілому за 2012 календарний рік експорт сої у фізичній вазі збільшився на 35% до 1480,9 тис. тонн. У вартісному виразі експорт склав 701,9 млн. дол. США, що на 51,5% більше в порівнянні з 2011р. Експортні ціни на сою в 2012р. збільшились на 12,2%.

Експортом сої у 2012р. займалися 190 підприємств (в 2011р. — 185). ТОП-15 найбільших експортерів забезпечили 68,2% від загального обсягу експорту відповідної культури у вартісному виразі (в 2011р. — 66,9%).

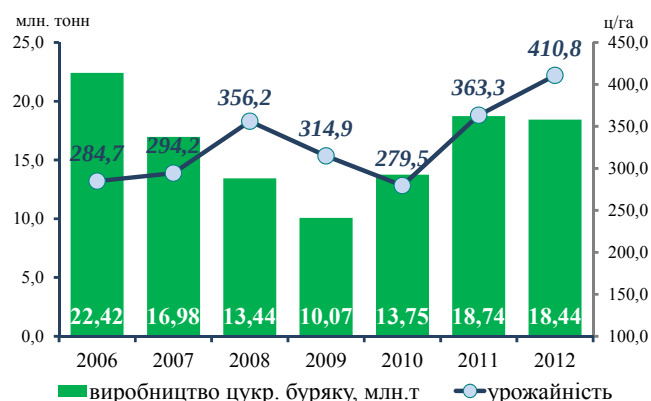

Таб. 12. ТОП-15 експортерів сої в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ПІДПРИЄМСТВО З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ "СЕРНА"	12,2%
2	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО З ІНОЗЕМНОЮ ІНВЕСТИЦІЄЮ "САНТРЕЙД"	12,0%
3	ТОВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "НІБУЛОН"	11,9%
4	ТОВ "АГРОПРОМИСЛОВА ГРУПА"	6,4%
5	ТОВ "КЕРНЕЛ-ТРЕЙД"	5,0%
6	ТОВ "ГРІНТУР-ЕКС"	4,6%
7	ТОВ "АВГУСТ-УКРАЇНА"	2,6%
8	ТОВ "АТ КАРГІЛЛ"	2,5%
9	МПП ФІРМА "ЕРІДОН"	2,4%
10	ТОВ "ТЕРМЕС-ТРЕЙДІНГ"	1,7%
11	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "МИРОНІВСЬКИЙ ХЛІБОПРОДУКТ"	1,6%
12	ТОВ "АСКОП-УКРАЇНА"	1,5%
13	ТОВ "ХЛІБЕКСПОРТ"	1,3%
14	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ХЕРСОНСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ"	1,3%
15	ТОВ "КЛОВ"	1,2%

Цукровий буряк

Виробництво. Зміна обсягів виробництва цукрового буряку в Україні безпосередньо залежать від ситуації в цукровій галузі країни. Так, в середині двохтисячних років в наслідок певного періоду перевищення пропозиції цукру над попитом, відбулося значне скорочення обсягів виробництва цукрового буряку — з 22,4 млн. т в 2006р. до 10,1 млн. т 2009р. Водночас, істотне зниження обсягів виробництва цукру призвело до виникнення певного дефіциту цього продукту в 2009-2010рр. Цей фактор надав значного стимулу до збільшення обсягів виробництва цукрового буряку в 2011-2012рр.

В середньому за останні три роки валовий збір цукрового буряку у всіх категоріях господарств склав 16,98 млн т при середній урожайності 351,2 ц/га.

Основне виробництво цукрового буряку сконцентровано в с.-г. підприємствах. Їх частка в загальному виробництві становить близько 90%. Переважна більшість підприємств, що спеціалізуються на виробництві цукрового буряку, входять до складу інтегрованих цукрових компаній. Загальна кількість суб'єктів господарювання, що займалися вирощуванням буряку в 2011р., без урахування господарств населення становила 1,53 тис. одиниць (в 2011р. — 1,90 тис.). Частка ТОП-20 виробників в валовому зборі цукрового буряку в сільськогосподарських підприємствах в 2012р. склала 38,9% (в 2011р. — 39,4%). У 2005р. частка двадцяти найбільших виробників цукрового буряку складала 11,1%.

Таб. 13. ТОП-20 виробників цукрового буряку в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "РАЙЗ-МАКСИМКО"	3,97%
2	ТОВ "ПРОДОВОЛЬЧА КОМПАНІЯ "ЗОРЯ ПОДІЛЛЯ"	3,05%
3	ТОВ "АГРОФІРМА " ІМ. ДОВЖЕНКА"	2,87%
4	ПП "АГРО-ЕКСПРЕС-СЕРВІС"	2,72%
5	ТОВ АГРОФІРМА "ДОБРОБУТ"	2,58%
6	ТОВ "ВОЛОЧИСК-АГРО"	2,56%
7	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ПРОДОВОЛЬЧА КОМПАНІЯ "ПОДІЛЛЯ"	2,40%
8	ПРИВАТНЕ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "АГРОФІРМА "СВІТАНОК"	2,35%
9	ТОВ "ІНВЕСТИЦІЙНО-ПРОМИСЛОВА КОМПАНІЯ "ПОЛТАВАЗЕРНОПРОДУКТ"	2,01%
10	ТОВ "УКРАЇНА 2001"	1,98%
11	ТОВ "ХМІЛЬНИЦЬКЕ"	1,74%
12	ПП "ЗАХІДНИЙ БУГ"	1,64%
13	ТОВ "ТОРГОВИЙ ДІМ "ШЕПЕТІВСЬКИЙ ЦУКОР"	1,45%
14	С.-Г. ТОВ "А.Ф. ЗЛАГОДА"	1,45%
15	С.-Г. ТОВ "ПАЛЬМІРА"	1,21%
16	ТОВ " АГРОПОЛІС "	1,02%
17	ТОВ "РАЙЗ-ЗАХІД"	1,02%
18	С.-Г. ТОВ"АГРОФІРМА КОРСУНЬ"	0,96%
19	ТОВ "НОВОФАСТІВСЬКЕ"	0,96%
20	ТОВ "АГРО Л В ЛІМІТЕД"	0,96%

Молоко

Виробництво. Молоко, один з основних продуктів тваринництва — формуєчи понад 12% в структурі виробництва валової продукції сільського господарства. Впродовж, останнього десятиріччя в секторі зберігались негативні тенденції. Протягом 2000-2011рр. обсяги виробництва молока скоротилися на 12,4%, поголів'я корів зменшилось на 18,6%. З позитивних факторів виділимо істотне збільшення продуктивності виробництва молока (середньорічні надої) — майже вдвічі.

В 2012р. вперше за останні роки загальні обсяги надоїв молока в Україні збільшились. Порівняно з 2011р. приріст виробництва склав 2,6% до 11,38 млн. тонн. Враховуючи той факт, що основним драйвером росту виробництва молока стали с.-г. підприємства, можна зробити висновок о системності зростання ринку в сегменті велико-товарного виробництва. В 2012р. виробництво молока в с.-г. підприємства збільшилось на 12,9% до 2,535 млн. тонн.

Виробництво молока традиційно сконцентровано в господарствах населення. Частка сільськогосподарських підприємств в загальному виробництві в 2012р. становила 22%. Загальна кількість суб'єктів господарювання, що займалися виробництвом молока в 2012р. становила 3,3 тис. одиниць (в 2011р. — 3,4). Частка ТОП-20 виробників з виробництва молока в сільськогосподарських підприємствах в 2012р. склала 14,2% (в 2010р. — 16,2%).

Таб. 14. ТОП-20 виробників молока в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ТОВ "АГРОФІРМА " ІМ. ДОВЖЕНКА"	1,6%
2	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО "ІЛЛІЧ-АГРО ДОНБАС"	1,6%
3	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "РАЙЗ-МАКСИМКО"	1,3%
4	ТОВ "УКРАЇНСЬКА МОЛОЧНА КОМПАНІЯ"	1,2%
5	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗЕРНОПРОДУКТ МХП"	0,9%
6	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АГРО-СОЮЗ"	0,7%
7	СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ СПОЖИВЧИЙ КООПЕРАТИВ " ЯРОСЛАВНА"	0,6%
8	ТОВ "АГРОФІРМА "МАЯК"	0,6%
9	ТОВ "СК ВОСТОК"	0,6%
10	ТОВ "БУРАТ- АГРО"	0,6%
11	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ПРОДОВОЛЬЧА КОМПАНІЯ "ПОДІЛЛЯ"	0,6%
12	ТОВ "АГРОФІРМА "АГРОТІС"	0,5%
13	С.-Г. ТОВ "ВОСКОБІЙНИКИ"	0,5%
14	ПРИВАТНЕ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "ПЛЕШКАНИ"	0,5%
15	ПП "АГРОЕКОЛОГІЯ"	0,5%
16	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЕКОПРОД"	0,5%
17	С.-Г. ТОВ "ПРОМІНЬ"	0,4%
18	ТОВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "ІМЕНІ ВОЛОВІКОВА"	0,4%
19	ТОВ "ВОЛОЧИСК-АГРО"	0,4%
20	ТОВ АГРОФІРМА "ХОРОЛЬСЬКА"	0,4%

Поголів'я корів. Станом на початок 2013р. поголів'я корів у всіх категоріях господарств в Україні становило 2,554 млн. голів. Впродовж 2012р. поголів'я скоротилось на 1,1%.

Основне поголів'я корів сконцентровано в господарствах населення — майже 78% від загальної кількості. Слід зазначити, що в останні декілька років поголів'я корів в домогосподарствах населення суттєво зменшилося — більш ніж на чверть тільки за останні п'ять років.

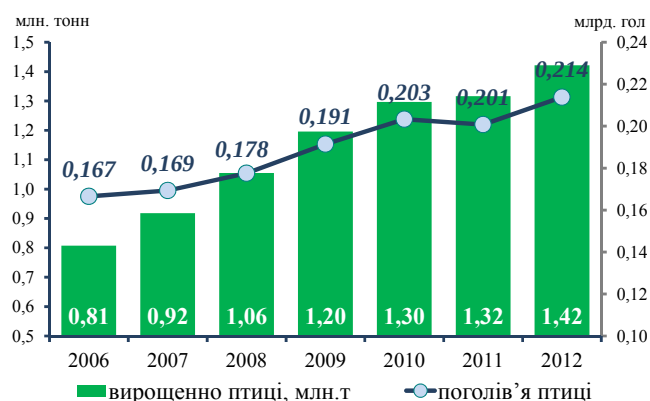
В сільськогосподарських підприємствах станом на 1 січня 2013р. поголів'я корів становило 575,2 тис. голів. Впродовж 2012р. поголів'я скоротилось на 1,5%. Наразі в сегменті велико-товарного виробництва зберігається тенденція скорочення низькопродуктивного поголів'я корів переважно за рахунок виходу з ринку неспеціалізованих молочних підприємств. Для прикладу на підприємствах ТОП-20 поголів'я корів у сукупності збільшилось протягом 2012р. на 5,8%. Частка ТОП-20 підприємств в загальній поголів'ї корів в сільськогосподарських підприємствах на початок 2013р. склала 11,7% (в 2011р. — 11,9%).

Таб. 15. ТОП-20 підприємств з найбільшим поголів'ям корів на початок 2013р.

#	Назва підприємства	%	Δ за 2012р., ±%
1	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО "ІЛЛІЧ-АГРО ДОНБАС"	1,55%	1,2%
2	ТОВ "АГРОФІРМА " ІМ. ДОВЖЕНКА"	1,17%	-0,4%
3	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "РАЙЗ-МАКСИМКО"	1,12%	-1,7%
4	СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ СПОЖИВЧИЙ КООПЕРАТИВ " ЯРОСЛАВНА"	0,90%	2,6%
5	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗЕРНОПРОДУКТ МХП"	0,76%	5,0%
6	ТОВ "УКРАЇНСЬКА МОЛОЧНА КОМПАНІЯ"	0,65%	2,3%
7	ТОВ "АГРІКОР ХОЛДІНГ"	0,59%	10,2%
8	ТОВ "ВВ АГРО"	0,44%	в 4 рази
9	ТОВ "СК ВОСТОК"	0,42%	0,0%
10	ТОВ "БУРАТ- АГРО"	0,42%	4,1%
11	ТОВ "АГРОФІРМА "МАЯК"	0,41%	5,5%
12	ТОВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "ІМЕНІ ВОЛОВІКОВА"	0,41%	11,9%
13	ТОВ "АТЗТ МИРНЕ"	0,40%	9,4%
14	ТОВ "АГРОФІРМА "АГРОТІС"	0,39%	-4,5%
15	С.-Г. ТОВ "ВОСКОБІЙНИКИ"	0,37%	0,0%
16	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АГРО-СОЮЗ"	0,36%	0,0%
17	ПРИВАТНЕ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "ПЛЕШКАНІ"	0,35%	5,0%
18	ТОВ "ВОЛОЧИСК-АГРО"	0,35%	11,3%
19	ТОВ АГРОФІРМА "ХОРОЛЬСЬКА"	0,34%	2,5%
20	ПП "АГРОЕКОЛОГІЯ"	0,34%	3,0%

Птиця

Вирощування. Птахівництво, будучи найрозвинутішою галуззю АПК в Україні, в найближчій перспективі буде продовжувати нарощувати потужності з виробництва. Наразі в структурі валової продукції сільського господарства птахівництво формує 9% від загального обсягу продукції та близько 29% продукції тваринництва. Внаслідок стрімкого розвитку галузі протягом двохтисячних років, обсяги вирощування птиці збільшились більш ніж у 5,5 разів. За цей час частка птиці в загальній структурі вирощування худоби та птиці зросла з 11,6% у 2000р. до 45,0% у 2012р.

В структурі вирощування птиці за категоріями господарств найбільша доля формується діяльністю с.-г. підприємств — в середньому більше 84%. В 2012р. обсяги вирощування птиці в с.-г. підприємствах становили 1167,9 тис. т, що на 6,9% більше показника 2011р.

Птахівництво одна з найбільш консолідованих галузей сільського господарства. Частка двох найбільших компаній «МХП» та «Агромарс» на ринку м'яса птиці в 2012р. становила понад 62%. Загальна кількість суб'єктів господарювання, що займалися виробництвом м'яса птиці в 2012р. становила 450 одиниць (в 2011р. — 494). Діяльність ТОП-20 найбільших підприємств з виробництва м'яса птиці в сільськогосподарських підприємствах у 2012р. сформувала частку у 86,3%.

Таб. 16. ТОП-20 виробників за обсягами виробництва м'яса птиці в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "МИРОНІВСЬКА ПТАХОФАБРИКА"	25,8%
2	ТОВ "КОМПЛЕКС АГРОМАРС"	12,9%
3	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ДРУЖБА НАРОДІВ НОВА"	8,3%
4	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ОРІЛЬ-ЛІДЕР"	6,4%
5	ТОВ "ПТАХОКОМПЛЕКС "ДНІПРОВСЬКИЙ"	5,7%
6	ТОВ "АГРО-ОВЕН"	5,0%
7	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО "ПЕРЕМОГА НОВА"	3,5%
8	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ВОЛОДИМИР-ВОЛИНСЬКА ПТАХОФАБРИКА"	3,1%
9	ТОВ "ВІННИЦЬКА ПТАХОФАБРИКА "	2,6%
10	Ф/Г "УЛАР"	2,2%
11	ПП "АГРОФІРМА "ВІЛЬХІВСЬКА"	1,7%
12	ТОВ "ПТАХОКОМПЛЕКС "ГУБИН"	1,5%
13	ТОВ "СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ФІРМА "АГРОУКРПТАХА"	1,1%
14	ВАТ "ПТАХОКОМБІНАТ "БЕРШАДСЬКИЙ"	1,1%
15	ТОВ "КУРГАНСЬКИЙ БРОЙЛЕР"	1,1%
16	ТОВ "ЛАНДГУТ БРОЙЛЕР"	1,0%
17	ТОВ "АГРО-ЧОРНУХІНСЬКІ КУРЧАТА"	0,9%
18	ТОВ "ВАРИАНТ"	0,8%
19	ТОВ "АГРО-РОСЬ"	0,8%
20	ПП "АРТБУДІНВЕСТ"	0,7%

Поголів'я птиці. Станом на початок 2013р. поголів'я птиці у всіх категоріях господарств в Україні становило 213,798 млн. голів. Впродовж 2012р. загальне поголів'я птиці збільшилось на 6,5%.

В сільськогосподарських підприємствах станом на 1 січня 2013р. поголів'я птиці всіх видів становило 117,889 млн. голів. Впродовж 2012р. поголів'я збільшилось на 11,5%. Найбільш активно відбувалось нарощування поголів'я бройлерів — на 8,1 млн. голів або 67% загального річного приросту поголів'я птиці. Загальна чисельність курей-несучок яєчного напрямку виробництва збільшилась на 8,8% до 41,6 млн. голів. Зазначимо також, що в Україні зберігаються високі темпи нарощування поголів'я індиків. За останні два роки поголів'я індиків в с.-г. підприємствах збільшилось на 58% до 620 тис. голів.

Значна різниця в обсягах вирощування птиці між с.-г. підприємствами та населенням при співставних показниках наявного поголів'я, пояснюється спеціалізацією підприємств на виробництві переважно м'яса бройлерів. Так, з понад 1,1 млн. т м'яса птиці у живій вазі, вироблених в с.-г. підприємствах минулого року, м'ясо бройлерів становило 94,6%. Загалом, частка ТОП-20 підприємств в загальній поголів'ї птиці в сільськогосподарських підприємствах на початок 2013р. склала 61,8%. Зазначимо, що половина підприємств в зазначеному переліку відносяться до яєчного сегменту.

Таб. 17. ТОП-20 підприємств з найбільшим поголів'ям птиці на початок 2013р.

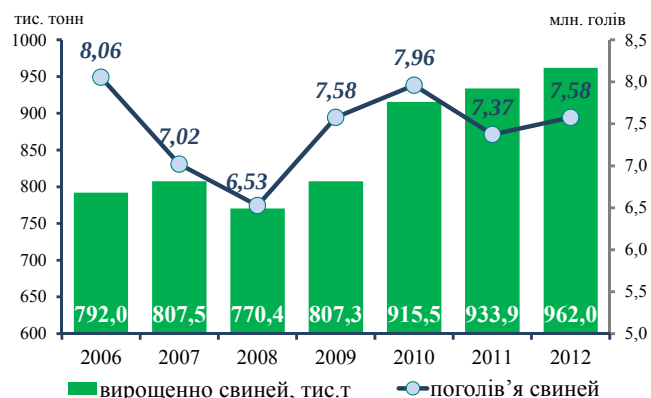
#	Назва підприємства	%	Δ за 2012р., ±%
1	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "МИРОНІВСЬКА ПТАХОФАБРИКА"	12,35%	5,9%
2	ТОВ "КОМПЛЕКС АГРОМАРС"	8,45%	24,7%
3	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО АГРОФІРМА "АВІС"	5,29%	71,3%
4	ТОВ "ЯСЕНСВІТ"	3,51%	36,6%
5	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЧОРНОБАЇВСЬКЕ"	3,44%	220,6%
6	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ОРІЛЬ-ЛІДЕР"	3,41%	-2,9%
7	ТОВ "ВІННИЦЬКА ПТАХОФАБРИКА"	3,11%	new
8	ТОВ "АГРО-ОВЕН"	2,82%	11,2%
9	ТОВ "ПТАХОКОМПЛЕКС "ДНІПРОВСЬКИЙ"	2,77%	9,1%
10	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО "ПЕРЕМОГА НОВА"	2,34%	13,5%
11	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АВАНГАРД"	1,98%	-7,5%
12	С.-Г. ТОВ "СТАРІНСЬКА ПТАХОФАБРИКА"	1,69%	0,5%
13	С.-Г. ТОВ "ДОНЕЦЬКА ПТАХОФАБРИКА"	1,68%	-4,8%
14	ПАТ "ВОЛОДИМИР-ВОЛИНСЬКА ПТАХОФАБРИКА"	1,66%	5,6%
15	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ПТАХОФАБРИКА "ПЕРШЕ ТРАВНЯ"	1,39%	30,3%
16	ТОВ ПФ "ВОЛНОВАСЬКА"	1,31%	-28,3%
17	ПП "АГРОФІРМА "ВІЛЬХІВСЬКА"	1,25%	369,2%
18	ВАТ "ПТАХОГОСПОДАРСТВО "ЧЕРВОНИЙ ПРАПОР"	1,24%	-6,2%
19	ПАТ "АГРОФІРМА БЕРЕЗАНСЬКА ПТАХОФАБРИКА "	1,08%	-3,8%
20	Ф/Г "УЛАР"	1,07%	0,2%

Свині

Вирощування. Розвиток свинарства в останні роки набув значних темпів і, насамперед, за рахунок активізації розвитку в секторі крупно-товарного с.-г. виробництва. За останні сім років обсяги вирощування свиней в усіх категоріях господарств збільшились на 32%, в тому числі в с.-г. підприємствах на 58%.

В 2012 році вперше за останнє десятиріччя обсяги вирощування свиней в с.-г. підприємствах перевищили відповідні обсяги в господарствах населення. Зазначимо, ще в 2005р. частка с.-г. підприємств складала 27,3% в загальнім обсязі вирощування, то вже минулого 2012р. відповідна частка становила 51%. В 2012р. обсяги вирощування свиней в с.-г. підприємствах склали 486,8 тис. т, що на 7,7% більше показника 2011р.

Розвиток свинарства в Україні іде шляхом поступового створення висококонцентрованих виробничих конгломератів. З понад 7,8 тис. розпорощених підприємств, що мали на утриманні свиней в 2005р., к 2012р. відповідна кількість скоротилася до 3,5 тис. одиниць (4,0 тис. в 2011р.) Діяльність ТОП-20 найбільших підприємств за обсягами виробництва свиней в сільськогосподарських підприємствах у 2012р. сформувала частку у 47,6% (в 2011р. — 43,7%).

Таб. 18. ТОП-20 виробників за обсягами виробництва свинини в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АПК-ІНВЕСТ"	8,53%
2	ТОВ "ДАНОША"	5,49%
3	ТОВ "АГРОПРОМИСЛОВА КОМПАНІЯ"	4,02%
4	СПІЛЬНЕ УКРАЇНСЬКО-ВЕЛИКОБРИТАНСЬКЕ ТОВ "НИВА ПЕРЕЯСЛАВЩИНИ"	3,93%
5	ТОВ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "ГЛОБІНСЬКИЙ СВИНОКОМПЛЕКС"	3,55%
6	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "БАХМУТСКИЙ АГРАРНЫЙ СОЮЗ "	3,36%
7	ТОВ "ГАЛИЧИНА - ЗАХІД"	2,90%
8	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АГРОКОМБІНАТ "КАЛИТА"	2,41%
9	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АГРО-СОЮЗ"	1,88%
10	ТОВ "АГРО-ОВЕН"	1,65%
11	ІНОЗЕМНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ЛІГА"	1,49%
12	С.-Г. ТОВ "ДРУЖБА НАРОДІВ"	1,20%
13	ТОВ "ВЕЛЕС-КРИМ"	1,07%
14	ПРИВАТНЕ АГРОПРОМИСЛОВЕ ПІДПРИЄМСТВО "АГРОПРОДСЕРВІС"	0,97%
15	ТОВ "РОСАН-АГРО"	0,91%
16	ТОВ "СЕЛЕКЦІЙНИЙ ПЛЕМЗАВОД "ЗОЛОТОНІСЬКИЙ"	0,91%
17	ТОВ "БАРКОМ"	0,90%
18	ТОВ "АГРОФІРМА "ДЗЕРЖИНЕЦЬ"	0,84%
19	ТОВ "ДЕМІС-АГРО"	0,78%
20	С.-Г. ТОВ "КОТЕЛЕВЕ"	0,77%

Поголів'я свиней. Станом на початок 2013р. поголів'я свиней у всіх категоріях господарств в Україні становило 7576,7 тис. голів. Впродовж 2012р. поголів'я збільшилось на 2,8%, в тому числі в господарствах населення скоротилось на 0,8%.

В сільськогосподарських підприємствах станом на 1 січня 2013р. поголів'я свиней становило 3556,9 тис. голів. Впродовж 2012р. поголів'я свиней в с.-г. підприємствах збільшилось на 7,2%. Зниження купівельної спроможності населення, зростання конкуренції як внутрішньої так і зовнішньої (імпорт), обмеженість ринків збуту — фактори, що змушують малих та середніх виробників виходити з ринку свинини. Водночас великі товаровиробники все ще дотримуються стратегії консолідації виробництва та нарощування долі на ринку.

Незважаючи на ускладнення ринкових умов лідери ринку свинини продовжують нарощувати свою частку присутності на ринку. Так, ТОП-20 підприємств протягом 2012р. наростили поголів'я свиней на 258 тис. голів або на 25%. Відзначимо появу нового великого гравця на ринку «Белгранкорм-Полтавщина». Підприємство входить до складу російського агрохолдингу «БЕЗРК-Белгранкорм». В листопаді 2012р. підприємство вийшло на повну виробничу потужність — 2,5 тис. т свинини в живій вазі.

Загалом, частка ТОП-20 підприємств в загальній поголів'ї свиней в сільськогосподарських підприємствах на початок 2013р. склала 36,2% (в 2012р. — 34,5%).

Таб. 19. ТОП-20 підприємств з найбільшим поголів'ям свиней на початок 2013р.

#	Назва підприємства	%	Δ за 2011р., ±%
1	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АПК-ІНВЕСТ"	6,73%	39,9%
2	ТОВ "ДАНОША"	3,55%	11,9%
3	ТОВ "ГЛОБІНСЬКИЙ СВИНОКОМПЛЕКС"	3,36%	94,3%
4	ТОВ "АГРОПРОМИСЛОВА КОМПАНІЯ"	3,08%	3,3%
5	СПІЛЬНЕ УКРАЇНСЬКО-ВЕЛИКОБРИТАНСЬКЕ ТОВ "НИВА ПЕРЕЯСЛАВЩИНИ"	2,87%	31,1%
6	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "БАХМУТСКИЙ АГРАРНЫЙ СОЮЗ "	2,53%	4,9%
7	ТОВ "ГАЛИЧИНА - ЗАХІД"	1,71%	5,3%
8	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АГРОКОМБІНАТ "КАЛИТА"	1,68%	-7,6%
9	ТОВ "БЕЛГРАНКОРМ-ПОЛТАВЩИНА"	1,42%	new
10	ПРИВАТНЕ АГРОПРОМИСЛОВЕ ПІДПРИЄМСТВО "АГРОПРОДСЕРВІС"	1,27%	65,9%
11	ТОВ "АГРО-ОВЕН"	1,10%	-2,0%
12	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АГРО-СОЮЗ"	0,99%	-27,3%
13	ТОВ "БАРКОМ"	0,81%	66,3%
14	ТОВ "ЗОЛОТОНІСЬКИЙ БЕКОН"	0,77%	48,4%
15	ТОВ "ВЕЛЕС-КРИМ"	0,76%	16,4%
16	ІНОЗЕМНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ЛІГА"	0,76%	-6,6%
17	С.-Г. ТОВ "КОТЕЛЕВЕ"	0,74%	7,2%
18	ТОВ "СЕЛЕКЦІЙНИЙ ПЛЕМЗАВОД "ЗОЛОТОНІСЬКИЙ"	0,73%	5,3%
19	ТОВ "АГРО-ЕЛІТА"	0,72%	96,0%
20	С.-Г. ТОВ "ДРУЖБА НАРОДІВ"	0,67%	-7,6%

ВРХ

Вирощування. Ситуація в скотарстві в його м'ясній складовій залишається вкрай незадовільною. Низька інвестиційна привабливість галузі в умовах насичення ринку більш дешевим м'ясом птиці, змушувала виробників поступово відмовлятися від цього виду діяльності. Відсутність дієвих механізмів підтримки з боку держави, також ускладнювала ситуацію. Як наслідок, протягом 2000-2011рр. поголів'я ВРХ скоротилось більш ніж на 50%, при цьому обсяги вирощування ВРХ зменшились на 41%.

В 2012р. Уряд запровадив програму виплат бюджетної дотації господарствам населення за збереження та утримання молодняку ВРХ. Загалом у 2012 році майже 340 тисяч селян взяли участь у цій програмі. Запровадження відповідної програми та поступове відродження велико-товарного молочного скотарства, дозволило вперше за багато років зафіксувати позитивну динаміку.

В структурі вирощування ВРХ основна доля формується господарствами населення. В 2012р. обсяги вирощування ВРХ в с.-г. підприємствах склали 178,1 тис. т., що складає 27% від загального обсягу. В порівнянні з 2011р. обсяги збільшились на 4,5%.

Діяльність ТОП-20 найбільших підприємств за обсягами виробництва ВРХ у 2012р. сформувала частку у 16,1% (в 2011р. — 19,6%).

Таб. 20. ТОП-20 виробників за обсягами виробництва ВРХ в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	С.-Г. ТОВ "ДРУЖБА НАРОДІВ"	2,55%
2	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО "ІЛЛІЧ-АГРО ДОНБАС"	1,45%
3	Ф/Г "ПЧАНИ-ДЕНЬКОВИЧ"	1,30%
4	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "РАЙЗ-МАКСИМКО"	1,09%
5	ТОВ "АКВІТАН"	1,00%
6	ТОВ "УКРАЇНСЬКА МОЛОЧНА КОМПАНІЯ"	0,97%
7	ТОВ "АГРОФІРМА " ІМ. ДОВЖЕНКА"	0,90%
8	ТОВ "ПОДІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР-2004"	0,75%
9	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗЕРНОПРОДУКТ МХП"	0,69%
10	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО " АГРОФІРМА "ШАХТАР"	0,61%
11	С.-Г. ТОВ ІМ. ЕНГЕЛЬСА	0,59%
12	ТОВ "АГРОСОЛЮШНС"	0,52%
13	ТОВ "АТЛАНТИК ФАРМЗ ІІ"	0,47%
14	С.-Г. ТОВ "ПРОМІНЬ"	0,47%
15	ТОВ "АГРОКОМПЛЕКС "ЗЕЛЕНА ДОЛИНА"	0,47%
16	ТОВ "Е І М КРАСИВА ЗЕМЛЯ"	0,46%
17	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АГРО-СОЮЗ"	0,45%
18	Ф/Г "БІЛАК"	0,45%
19	ПП "АГРОЕКОЛОГІЯ"	0,45%
20	С.-Г. ТОВ" АКВАВІКА"	0,45%

Поголів'я ВРХ. Станом на початок 2013р. поголів'я ВРХ у всіх категоріях господарств в Україні становило 4645,9 тис. голів. Впродовж 2012р. поголів'я збільшилось на 5,0%, в тому числі в господарствах населення на 7,7%.

В сільськогосподарських підприємствах станом на 1 січня 2013р. поголів'я ВРХ становило 1506,5 тис. голів. Впродовж 2011р. поголів'я скоротилося на 0,3%. З понад 4,0 тис. с.-г. підприємств, що мали на утриманні худобу, поголів'я ВРХ протягом року збільшилось в 2,1 тис. підприємств, переважно, в господарствах молочного напрямку скотарства. Слід зазначити, що в Україні зберігається негативна тенденція скорочення кількості підприємств, що спеціалізуються на вирощуванні худоби м'ясного напрямку. В 2012р. чисельність таких підприємств становила 500 одиниць.

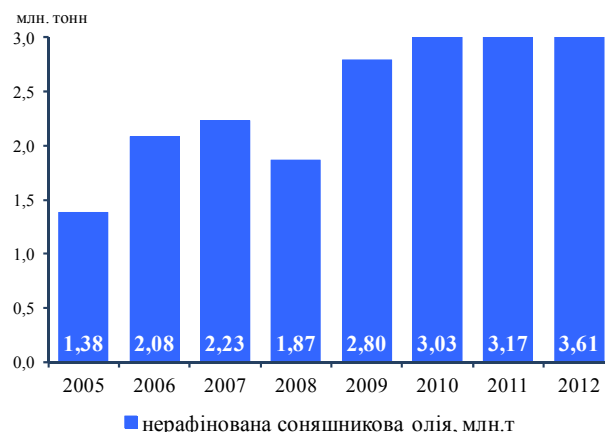
Загалом, частка ТОП-20 підприємств (майже всі молочної спеціалізації) в загальному поголів'ї ВРХ в сільськогосподарських підприємствах на початок 2013р. склала 10,6% (в 2011р. — 11,3%). Зазначимо, що в відповідних підприємствах, поголів'я ВРХ протягом 2012р. загалом збільшилось на 7,4%.

Таб. 21. ТОП-20 підприємств з найбільшим поголів'ям ВРХ на початок 2013р.

#	Назва підприємства	%	Δ за 2012р., ±%
1	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО "ІЛЛІЧ-АГРО ДОНБАС"	1,22%	-5,8%
2	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "РАЙЗ-МАКСИМКО"	1,02%	-3,2%
3	ТОВ "АГРОФІРМА " ІМ. ДОВЖЕНКА"	0,86%	3,4%
4	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗЕРНОПРОДУКТ МХП"	0,83%	7,8%
5	С.-Г. ТОВ "ДРУЖБА НАРОДІВ"	0,60%	-2,7%
6	ТОВ "УКРАЇНСЬКА МОЛОЧНА КОМПАНІЯ"	0,60%	-4,2%
7	ТОВ "ПОДІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР-2004"	0,57%	63,2%
8	ТОВ "АГРІКОР ХОЛДІНГ"	0,57%	18,3%
9	ТОВ "АГРОФІРМА "МАЯК"	0,42%	10,6%
10	ТОВ "СК ВОСТОК"	0,41%	12,3%
11	СЕЛЯНСЬКЕ Ф/Г "КОЛОС"	0,39%	5,6%
12	ТОВ "БУЧАЧАГРОХЛІБПРОМ"	0,38%	24,4%
13	ПРИВАТНЕ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "ПЛІШКАНІ"	0,38%	5,3%
14	С.-Г. ТОВ "ВОСКОБІЙНИКИ"	0,36%	-0,5%
15	ПП "АГРОЕКОЛОГІЯ"	0,35%	5,2%
16	СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ СПОЖИВЧИЙ КООПЕРАТИВ " ЯРОСЛАВНА"	0,35%	2,6%
17	ТОВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "НІБУЛОН"	0,32%	14,4%
18	ТОВ "ВОЛОЧИСЬК-АГРО"	0,32%	-1,2%
19	ТОВ "ВВ АГРО"	0,32%	216,5%
20	ТОВ "АТЗТ МИРНЕ"	0,32%	0,4%

Олія соняшникова

Виробництво. Олійножировий комплекс України один з найбільших у світі ґрунтується на власному виробництві та переробці насіння соняшнику. За обсягом виробництва соняшникової олії Україна посідає перше місце у світі що відповідає чверті всього світового обсягу. З загального обсягу виробленої олії 95-97% приходить на нерафіновану соняшкову олію, виробництво рафінованої олії орієнтовано на внутрішній ринок.

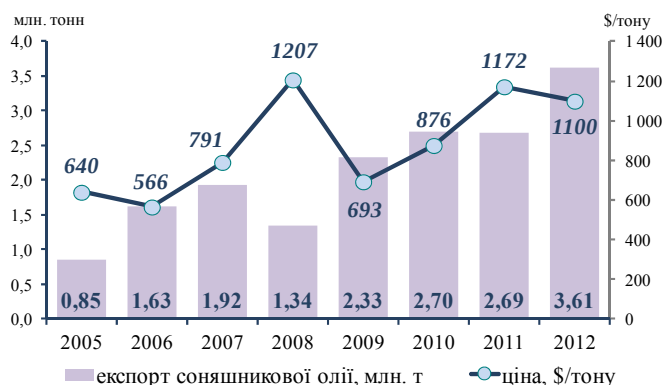
За 2005-12 роки спостерігається стійка тенденція до зростання обсягів виробництва нерафінованої соняшникової олії, у 2012 році зафіксовано рекордний показник. Цьому сприяють: збільшення посівних площ під насінням соняшнику, достатня кількість переробних потужностей та стійкий попит на світових ринках.

Виробничі потужності олійножирової галузі України є достатньо концентрованими. На ТОП-20 підприємств галузі приходить близько 87% всієї нерафінованої соняшникової олії виробленої в Україні. Основна частка на ринку даної продукції формується переробними підприємствами компанії "Кернел" — близько 29% у структурі.

Таб. 1. ТОП-20 виробників нерафінованої соняшникової олії в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ЗАТ "ЗАПОРІЗЬКИЙ ОЛІЯЖИРКОМБІНАТ"	9,23%
2	ЗАО "КРЕАТИВ"	6,95%
3	ТОВ "КОМБІНАТ КАРГІЛ"	6,86%
4	ТОВ "БАНДУРСЬКИЙ ОЛІЙНОЕКСТРАКЦІЙНИЙ ЗАВОД"	5,74%
5	ТОВ "УКРАЇНСЬКА ЧОРНОМОРСЬКА ІНДУСТРІЯ"	5,66%
6	ЗАО П ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ОЛІЙНОЕКСТРАКЦІЙНИЙ ЗАВОД	5,57%
7	ВАТ "КІРОВОГРАДОЛІА"	5,46%
8	КАХОВСЬКА ФІЛІА ЗАТ "АТ КАРГІЛ"	5,43%
9	ПАТ "ПОЛТАВСЬКИЙ ОЛІЙНОЕКСТРАКЦІЙНИЙ ЗАВОД-КЕРНЕЛ ГРУП"	5,33%
10	ЗАТ "ПОЛОГІВСЬКИЙ ОЛІЙНОЕКСТРАКЦІЙНИЙ ЗАВОД"	4,63%
11	ПАТ "ВОВЧАНСЬКИЙ ОЛІЙНОЕКСТРАКЦІЙНИЙ ЗАВОД"	4,15%
12	ВАТ ВІННИЦЬКИЙ ОЛІЙНО-ЖИРОВИЙ КОМБІНАТ	3,84%
13	ВАТ МИРОНІВСЬКИЙ ЗАВОД ПО ВИГОТОВЛЕННЮ КРУП І КОМБІКОРМІВ	3,30%
14	ТОВ "ПЕРЕСІЧАНСЬКИЙ МАСЛОЕКСТРАКЦІЙНИЙ ЗАВОД"	2,67%
15	ЗАТ "ІЛЛІЧІВСЬКИЙ МАСЛОЕКСТРАКЦІЙНИЙ ЗАВОД"	2,44%
16	ТОВ "ОДЕСЬКИЙ ОЛІЙНОЕКСТРАКЦІЙНИЙ ЗАВОД"	2,22%
17	ТОВ "ТОРГІВЕЛЬНА КОМПАНІЯ "УРОЖАЙ"	2,07%
18	ТОВ КАТЕРИНОПІЛЬСЬКИЙ ЕЛЕВАТОР	2,00%
19	ТОВ "ПРИКОЛОТНЯНСЬКИЙ ОЛІЙНОЕКСТРАКЦІЙНИЙ ЗАВОД"	1,95%
20	ТОВ "САТЕЛІТ"	1,67%

Експорт. Україна займає лідируючу позицію у світі за експортом соняшникової олії у світі. Основними споживачами є Індія — 31% (за натуральним показником 2012 року), країни ЄС — 19%, Єгипет — 13%, Туреччина — 8% та інші. Експортні поставки з 2005 року зростали у середньому щорічно на 29%.

Рекордні виробничі показники соняшникової олії, її обмежене внутрішнє споживання та сприятлива цінова кон'юнктура на зовнішніх ринках призвели до значного збільшення експортних обсягів у 2012 році. Збільшення склало 34% порівняно з 2011 роком.

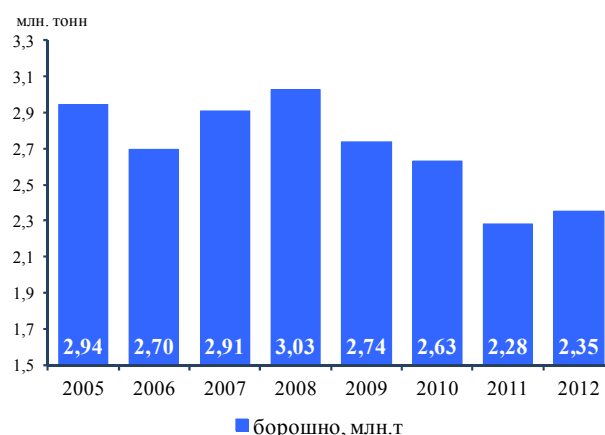
В 2012 році в частка експорту в загальному обсязі виробництва становила майже 86%. Головними постачальниками на зовнішній ринок соняшникової олії є підприємства, що входять до холдингу «Кернел» — майже чверть всього експорту.

Таб. 2. ТОП-20 експортерів соняшникової олії в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ТОВ "Кернел-Трейд"	23,97%
2	ТОВ "АТ Каргілл"	11,39%
3	ППТ Торговий Дім "Майола"	7,15%
4	ПАТ "Миронівський завод по виготовленню круп і комбікормів"	4,49%
5	ПрАТ "Креатив"	4,34%
6	ТОВ "Югекотоп"	3,88%
7	ДП П "Сантрейд"	3,23%
8	ПП "СЕРНА"	2,61%
9	ТОВ "АДМ УКРАЇНА"	2,58%
10	ТОВ "ТОРГОВИЙ ДІМ ХАРЬКІВСЬКИЙ ЖИРКОМБІНАТ"	2,51%
11	ПАТ "Пологівський ОЕЗ"	2,10%
12	ТОВ "ДІ ЕНД АЙ ЕВОЛЮШН"	1,87%
13	ТОВ "Віойл-Агро"	1,61%
14	ТОВ "АГРЕКС"	1,32%
15	ТОВ "Агроінтер"	1,31%
16	ТОВ "ТОРГОВИЙ ДІМ ТІД"	1,05%
17	ПАТ "УКРНАФТА"	1,01%
18	ТОВ "Сателлит"	0,86%
19	ПАТ "КОНЦЕРН АВЕК ТА КО"	0,83%
20	ТОВ "КОМБІНАТ КАРГІЛЛ"	0,80%

Борошно

Виробництво. В Україні борошно є сировиною для найважливіших продуктів харчування, тому виробництво цього товару в країні вважається стратегічним. Офіційно зареєстровані статистикою обсяги виробництва борошна в Україні за останні 5 років коливалися в межах 2,3-3 млн. тонн. Найбільшу частку в структурі випуску борошна займає пшеничне борошно — близько 90%.

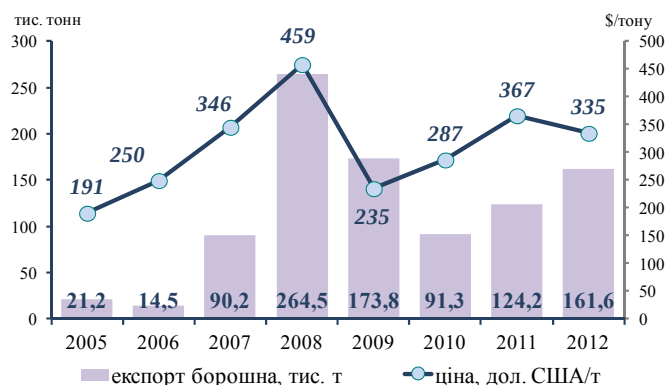

Потужності з виробництва борошна нерівномірно розташовані по території країни та тяжіють до концентрації біля основних ринків збуту або ж біля сировинних зон. Найбільшими центрами з виробництва борошна є м. Київ, а також Донецька, Харківська, Луганська та Черкаська області. Зауважимо, що на ТОП-20 підприємств з випуску борошна у 2012 році приходить 53% всього обсягу виробленої продукції.

Таб. 3. ТОП-20 виробників борошна в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ЗАТ "КИЇВМЛИН"	7,76%
2	ДП "НОВОПОКРОВСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ"	4,83%
3	ТОВ "ТОРГІВЕЛЬНА КОМПАНІЯ "УРОЖАЙ"	4,80%
4	ВАТ "СІМФЕРОПОЛЬСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ"	4,67%
5	ВАТ "ЛУГАНСЬКМЛИН"	4,13%
6	ТОВ "ВІННИЦЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ №2"	2,85%
7	ТОВ "КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ "ТАЛЬНЕ"	2,61%
8	ТОВ "ДНІПРОМЛИН"	2,40%
9	ДП КУЛІНДОРІВСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ	2,28%
10	ТОВ ВИРОБНИЧО-КОМЕРЦІЙНА ФІРМА "РОМА"	1,99%
11	ЗАТ "ЯСИНУВАТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ" ДАК "ХЛІБ УКРАЇНИ"	1,83%
12	ТОВ "ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ МЛИНОВИЙ КОМБІНАТ"	1,78%
13	ТОВ "ЗЕРНО-ПЕРЕРОБНА КОМПАНІЯ "ЮМАС"	1,65%
14	ФІЛІЯ ДП "ДЕРЖАВНА ПРОДОВОЛЬЧО-ЗЕРНОВА КОРПОРАЦІЯ УКРАЇНИ" "ОЛЕНІВСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ"	1,64%
15	ФІЛІЯ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА "ДЕРЖАВНА ПРОДОВОЛЬЧО-ЗЕРНОВА КОРПОРАЦІЯ УКРАЇНИ" КРОЛЕВЕЦЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ"	1,63%
16	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЕНЛІЛЬ"	1,46%
17	ВАТ ЧЕРКАСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ	1,19%
18	ЗАТ "ВІННИЦЯ - МЛИН"	1,15%
19	ТОВ "ХМЕЛЬНИЦЬК-МЛИН"	1,15%
20	ТОВ "ЛОТУРЕ-ЗЕРНОПРОМ"	1,11%

Експорт. До 2007 року експорт борошна як пшеничного, так й інших видів в основному був спрямований на Росію, Грузію, Молдову та був незначним. В подальшому, коли у світі почали проявлятися ознаки продовольчої кризи, зовнішні поставки почали стрімко збільшуватись та досягли пікового значення у 2008 році.

У 2009 році з'явилися ознаки перенасичення світового ринку борошна, що сприяло посиленню конкуренції, як наслідок українські експортери частково втратили свої позиції. Натомість завдяки суттєвому зниженню вартості фрахту, в результаті світової фінансової кризи, українські експортери отримали можливості освоювати нові ринки, наприклад ринки Південно-Східної Азії та африканських країн нижче Сахари. У 2011-12 роках дана тенденція продовжилась. Так у географічній структурі поставок 2012 року на вищезгадані регіони прийшлося 27% (за натуральним показником) та 4% відповідно. Причому поставки в Південно-Східну Азію на 91% були сформовані за рахунок Індонезії.

Серед традиційних споживачів українського борошна відмітимо країни Північної Африки та Близького Сходу — 12%. Але безперечним лідером серед імпортерів українського борошна вже декілька років залишається Молдова — 32%.

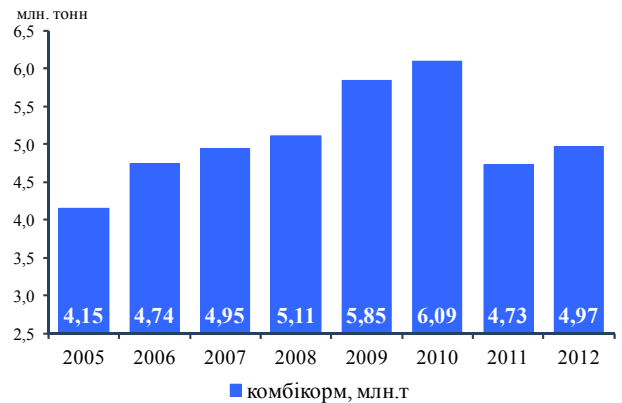
В загальному обсязі виробництва експорт борошна складав близько 6,9%. Експорт борошна за компаніями-постачальниками носить сконцентрований характер, так на першу п'ятірку експортерів припадає 64% всіх поставок.

Таб. 4. ТОП-20 експортерів борошна в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ТОВ "Комбінат хлібопродуктів "Тальне"	15,73%
2	ПАТ "ЛУГАНСЬК-НИВА"	15,27%
3	ТОВ "Вінницький комбінат хлібопродуктів №2"	12,67%
4	ДП "Новопокровський КХП"	11,15%
5	ТОВ "ЕНЛІЛЬ"	9,49%
6	ТОВ "Хліб Інвестбуд"	6,15%
7	ТОВ "Південмлин"	4,31%
8	ТОВ "Сквирський КХП"	3,85%
9	ПАТ «Миколаївський комбінат хлібопродуктів»	2,96%
10	ДП ДАК "ХЛІБ УКРАЇНИ" "ТАЛЬНІВСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ"	1,37%
11	ТОВ КВФ "Рома"	1,29%
12	КП "Білоцерківхлібопродукт"	1,25%
13	ПП "Агроінвест"	1,20%
14	ТОВ "КОМПАНІЯ СІНТОН"	1,07%
15	ДП ДАК "ХЛІБ УКРАЇНИ" "РОМЕНСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ"	1,05%
16	ПАТ "ЛУГАНСЬКМЛИН"	0,97%
17	ПАТ "ХЕРСОНСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ"	0,82%
18	ТОВ "БІОСЕН"	0,81%
19	ТОВ фірма "Зодіак"	0,74%
20	ДП "Охтирський КХП"	0,74%

Комбікорм

Виробництво. Комбікормове виробництво — складова частина зернопереробної галузі України, сполучна ланка між рослинництвом та тваринництвом, що спричиняє його залежність, як від зернового ринку, так і від ринків тваринницької продукції. Скорочення поголів'я, а також його перерозподіл на користь господарств населення, призвело до кризи комбікормової галузі, так обсяги виробництва значно зменшилися — з 16,5 млн. т у 1990 році до 1,1 млн. т у 2000 році. Починаючи з 2002-03 років, в основному завдяки інтенсивному розвитку птахівництва, почалось зростання комбікормового виробництва. Наразі можна констатувати щорічне збільшення виробництва, що пов'язано з нарощуванням поголів'я птиці та свиней, що є наслідком приходу в тваринницьку галузь значного інвестиційного капіталу.

За нашими оцінками у 2012 році виробництво комбікормів буде на рівні 6 млн. т, зазначений на діаграмі показник у 4,97 млн. т характеризує тільки великих виробників, натомість існує значна кількість дрібних. Зауважимо, що в Україні спостерігається перевищення виробничих потужностей над фактичним рівнем виробництва, комбікормові заводи використовують свої потужності максимум на 30%, виключення складають виробництва, що входять в склад агрохолдингів, які мають власні тваринницькі комплекси та забезпечують стабільний попит. Даний тезис підтверджується ТОП-20 найбільших виробників комбікормів, а показовим є приклад холдингу МХП, підприємства якого виробляють майже 24% сумарних обсягів.

Таб. 5. ТОП-20 виробників комбікормів в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ТОВ КАТЕРИНОПІЛЬСЬКИЙ ЕЛЕВАТОР	10,93%
2	ВАТ МИРОНІВСЬКИЙ ЗАВОД ПО ВИГОТОВЛЕННЮ КРУП І КОМБІКОРМІВ	9,01%
3	ТОВ "КОМПЛЕКС АГРОМАРС"	4,44%
4	ТАВРІЙСЬКА ФІЛІЯ ВАТ "МИРОНІВСЬКИЙ ЗАВОД ПО ВИГОТОВЛЕННЮ КРУП І КОМБІКОРМІВ"	4,06%
5	БОРИСПІЛЬСЬКА ФІЛІЯ ТОВ "КОМПЛЕКС АГРОМАРС"	3,04%
6	ТОВ "АГРО-ОВЕН"	2,76%
7	ТОВ "ПТАХОКОМПЛЕКС "ДНІПРОВСЬКИЙ"	2,74%
8	ТОВ "АРГО КОМ"	2,69%
9	ЗАТ "АПК-ІНВЕСТ"	2,54%
10	ВАТ ДИКАНСЬКИЙ "МІЖГОСПОДАРСЬКИЙ КОМБІКОРМОВИЙ ЗАВОД"	2,38%
11	ТОВ "КОМБІКОРМОВИЙ ЗАВОД ПЕРШЕ ТРАВНЯ"	2,37%
12	ТОВ "КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ КОМБІКОРМОВИЙ ЗАВОД"	1,78%
13	ВАТ "ВУГЛЕГІРСЬКИЙ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИЙ КОМБІКОРМОВИЙ ЗАВОД"	1,68%
14	ТОВ "РОГАТИН-КОРМ"	1,62%
15	ВАТ "ДНІПРОВСЬКИЙ КРОХМАЛЕПАТОКОВИЙ КОМБІНАТ"	1,58%

#	Назва підприємства	%
16	ТОВ "ФІДЛАЙФ"	1,58%
17	ТОВ "КУЙБИШЕВСЬКИЙ КОМБІКОРМОВИЙ ЗАВОД"	1,55%
18	ТОВ "АГРОПРОМИСЛОВА КОМПАНІЯ"	1,50%
19	ВАТ ВОЛОДИМИР-ВОЛИНСЬКА ПТАХОФАБРИКА	1,48%
20	ДП "НОВОПОКРОВСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ"	1,35%

Експорт. Експортний ринок комбікормів розвинутий слабо, його обсяги у 2012 році склали менше 0,2% у натуральному виразі від обсягів виробництва. Географія обмежилась декількома країнами СНГ: Білорусь, Молдова, Грузія та інші.

Відмітимо, що починаючи з 2009 року обсяги експорту комбікормів різко скоротились: з 35 тис. т у 2008 році до 5,8 тис. т у 2009 році, 7,6 тис. т у 2010 році, 11,4 тис. т у 2011 році та 11,1 тис. т у 2012 році. Така динаміка пов'язана з інтенсивним нарощуваннями поголів'я птиці та свиней на внутрішньому ринку України.

Експорт комбікормів носить не диверсифікований за постачальниками характер, перша десятка експортерів контролює 85% поставок.

Таб. 6. ТОП-5 експортерів комбікорму в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ТОВ "КРУК"	14,76%
2	ТОВ "ВІОЛАНА -ТЕК"	13,79%
3	ТОВ "Тандем-2002"	13,38%
4	ПрАТ ВВП "УКРЗООВЕТПРОМПОСТАЧ"	9,58%
5	ТЗОВ "АБО -МІКС"	8,32%
6	ТОВ "УКІМПЕКС"	7,16%
7	ТОВ "Торговий Дім "ЕНЗИМ"	7,11%
8	ТОВ "УКРАГРОЗАКУПВЛЯ"	4,98%
9	ТОВ "НВП БІОФАРМ"	3,29%
10	ТОВ "Агровет Атлантик"	2,86%

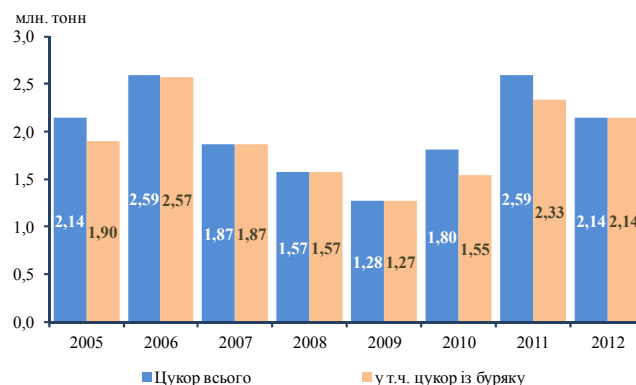
Цукор

Виробництво. У 2012 році виробництво цукру в Україні скоротилось на 17,4% в порівнянні з 2011 роком. Це пов'язано з перевиробництвом на внутрішньому ринку, його обмеженою ємкістю та незначними можливостями по нарощуванню експортних поставок.

Внутрішнє споживання цукру оцінюється на рівні 1,8-1,9 млн. т щорічно, тобто в останні два роки вироблені обсяги повністю перекривають потреби ринку.

Цукровий ринок у 2012 році характеризувався піковим рівнем консолідації, більше 40% виробленого цукру припадає на чотири компанії: Астарта, Укрландфармінг, Мрія та Кернел. В той же час, зважаючи на існуючу кон'юнктуру цукрового ринку та обмеженість ринків збуту, в перспективі, процеси консолідації будуть продовжуватись. На ринку залишаються компанії для яких даний напрямок є профільним.

За оперативними даними виробництвом цукру в 2012 році займалися 64 підприємства, для порівняння у 2011 році — 75 підприємств. Частка ТОП-20 виробників в загальній обсязі виробництві цукру в 2012 році склала 58,7%, у 2011 році — 57,5%.

Таб. 7. ТОП-20 виробників цукру в 2012 році

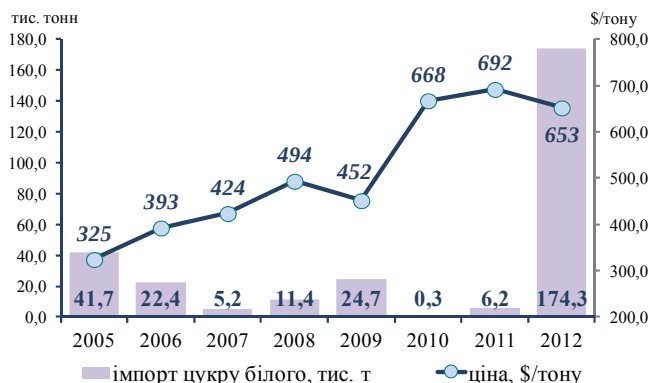
#	Назва підприємства	%
1	ЧЕРВОНОЗАВОДСЬКА ФІЛІЯ ЗАТ "РАЙЗ-МАКСИМКО"	5,58%
2	ТОВ "РАДЕХІВСЬКИЙ ЦУКОР"	5,16%
3	ВП "КОБЕЛЯЦЬКИЙ ЦУКРОВИЙ ЗАВОД" ТОВ АГРОФІРМА "ДОБРОБУТ"	4,38%
4	ТОВ "ВОЛОЧИСК-АГРО"	4,03%
5	ВП "ГЛОБІНСЬКИЙ ЦУКРОВИЙ ЗАВОД" ТОВ "ІНВЕСТИЦІЙНО-ПРОМИСЛОВА КОМПАНІЯ "ПОЛТАВАЗЕРНОПРОДУКТ"	3,76%
6	ТОВ "СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "НИВА"	3,51%
7	ТОВ "ПРОДОВОЛЬЧА КОМПАНІЯ "ЗОРЯ ПОДІЛЛЯ"	3,49%
8	ВАТ "ТЕОФІПОЛЬСЬКИЙ ЦУКРОВИЙ ЗАВОД"	3,10%
9	ЗАТ "ПРОДОВОЛЬЧА КОМПАНІЯ "ПОДІЛЛЯ"	2,95%
10	ВП "ЯРЕСЬКІВСЬКИЙ ЦУКРОВИЙ ЗАВОД" ТОВ АГРОФІРМА "ІМЕНІ ДОВЖЕНКА"	2,73%
11	ТОВ "ХМІЛЬНИЦЬКЕ"	2,54%
12	ТОВ "ХОРОСКЇВСЬКИЙ ЦУКРОВИЙ ЗАВОД"	2,43%
13	ЧОРТКІВ ВАТ ЦУКРОВИЙ ЗАВОД	2,38%
14	ВАТ "ГНІДАВСЬКИЙ ЦУКРОВИЙ ЗАВОД"	2,28%
15	ТОВ "ПАНДА"	1,98%
16	ВАТ САЛИВОНКІВСЬКИЙ ЦУКРОВИЙ З-Д	1,83%
17	ЗАО "НОВОМИРГОРОДСЬКИЙ ЦУКОР"	1,74%
18	ВАТ "ОРЖИЦЬКИЙ ЦУКРОВИЙ ЗАВОД"	1,70%
19	ТОВ "СТАРОКОСТЯНТИНІВЦУКОР"	1,67%
20	ВАТ ПАЛЬМІРІВСЬКИЙ ЦУКРОВИЙ ЗАВОД	1,49%

Експорт. 2012 рік характеризувався значною активізацією українського експорту цукру. Профіцит на внутрішньому ринку та неможливість реалізувати цукор всередині країни за адекватними цінами змусили виробників розвивати експортний напрямок.

Як результат, показник 2012 року є рекордним з 2003 року. В той же час, відмітимо, що доступ на самий ємкий ринок — Російську Федерацію обмежений через мито.

Основними споживачами українського цукру у 2012 році були країни колишнього СРСР: Казахстан, Киргизстан, Молдова, Узбекистан, Туркменістан, Грузія та Близького Сходу: Ліван, Сирія.

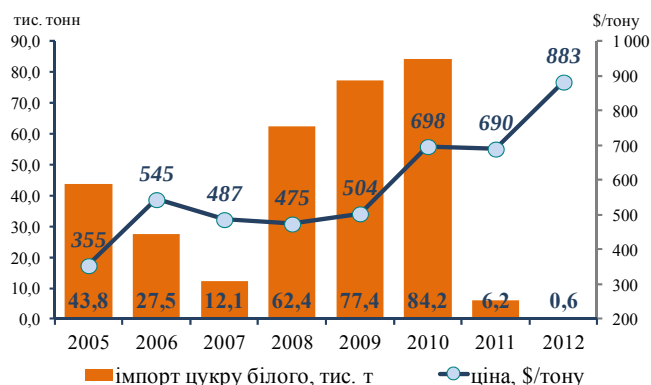
Експортні поставки цукру консолідовані, на першу п'ятірку припадає більше половини всього експорту, загалом ТОП-20 контролює 90% всіх експортних обсягів.

Таб. 8. ТОП-20 експортерів білого цукру в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ТОВ "ТРАНС ГРУП"	14,32%
2	ТОВ "Радотранс"	14,23%
3	ПАТ "КОМПАНІЯ "РАЙЗ"	11,83%
4	ТОВ "СИНГЕНТА"	6,14%
5	ПАТ "2-й ІМ. ПЕТРОВСЬКОГО ЦУКРОВИЙ ЗАВОД"	5,79%
6	ПАТ "Продовольча компанія "Поділля"	4,90%
7	ТОВ "КОМПАНІЯ "ЮНІТРАНС-АГРО"	3,95%
8	ТОВ ІПК "ПОЛТАВАЗЕРНОПРОДУКТ"	3,57%
9	ТОВ "Хмільницьке"	3,32%
10	ТОВ "ВОЛОЧИСЬК-АГРО"	3,21%
11	ПП "АГРОЕКСТРА"	3,01%
12	ТОВ "Вінницький комбінат хлібопродуктів № 2"	2,44%
13	ТОВ "БІЗНЕС КАПІТАЛ"	2,11%
14	ТОВ "СТАРОКОСТЯНТИНІВЦУКОР"	1,85%
15	ТОВ "МІДЛІЙН"	1,80%
16	ТОВ "ПОДІЛЬСЬКІ ЦУКРОВАРНІ"	1,70%
17	ТОВ "ХІОНДАЙ МОТОР УКРАЇНА "	1,49%
18	ТОВ АГРОФІРМА "ДОБРОБУТ"	1,41%
19	ПП "ЛАННІВСЬКИЙ ЦУКРОВИЙ ЗАВОД"	1,23%
20	ПП Торговий Дім "САЛЮТ"	1,22%

Імпорт. Україна традиційно не є імпортером білого цукру, зважаючи на виробничі потужності галузі. Крім того, згідно з угодою з СОТ, Україна встановила високі захисні імпортні тарифи на цукор — 50%, натомість надала квоту на ввезення 267 тисяч тонн цукру-сирцю за пільговою ставкою. Відзначимо, що у 2012 році за даною квотою цукор-сирець не ввозився.

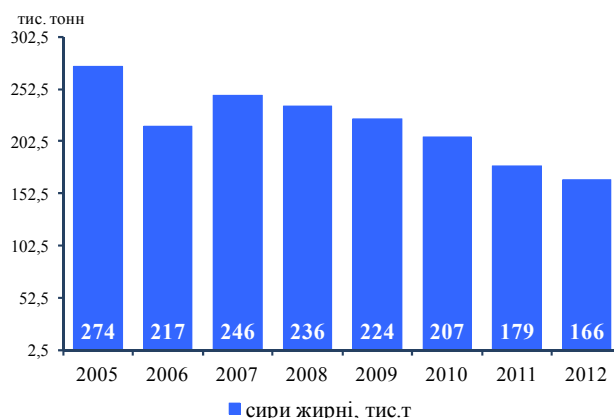

Тем не менш певні обсяги білого цукру все ж таки імпортуються. Так, внаслідок дефіциту цукру на внутрішньому ринку, протягом 2008-2010рр. Україна тільки офіційно імпортувала 224,0 тис. т цукру загальною вартістю 127,4 млн. дол. США, але вже у 2011 році, зважаючи на збільшення внутрішнього виробництва імпорту зменшився до 6,21 тис. тонн, що є найменшим значенням з 2005 року.

У 2012 році імпортні поставки цукру майже повністю припинились.

Сири (не включаючи кисломолочні або свіжі неферментовані)

Виробництво. В період з 2000 по 2005 роки виробництво сирів було найбільш динамічним сегментом сектору перероблення молока та виробництва молокопродуктів. З кожним роком спостерігалось стрімке зростання обсягів виробництва, в середньому щорічні теми росту складали близько 20%. Такі тенденції відбувались під впливом декількох факторів: приватизації заводів, зростанню обсягів інвестицій, високій рентабельності, збільшенню споживання на

внутрішньому ринку та зростанню попиту російських імпортерів на українські сири. Надмірна орієнтація на останній фактор призвела у 2006 році до різкого зниження виробництва жирних сирів через введення Російською Федерацією ембарго на поставки молочної продукції з України. В подальшому воно так і не відновилось до попередніх показників, більш того скорочення поголів'я корів призвело до стійкої тенденції до зменшення випуску жирних сирів.

У 2012 році дана тенденція продовжилась, виробництво сирів скоротилось на 7,3% порівняно з аналогічним показником 2011 року.

На даний момент в сирній галузі працює близько 140 підприємств. При цьому на першу десятку приходится майже двох третин всього виробництва. Зазначимо, що в подальшу тенденції до концентрації виробництв будуть посилюватись через нестачу сировини та обмежені ринки збуту.

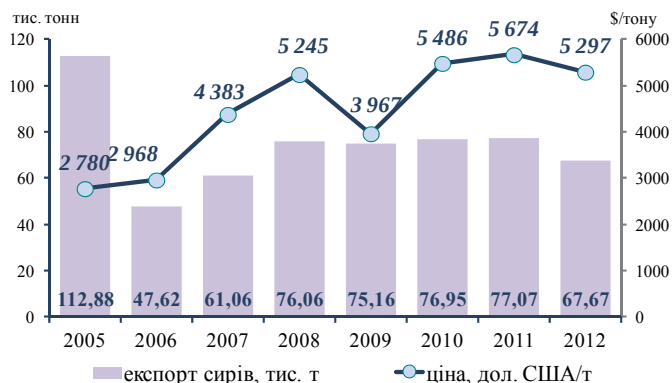
Таб. 9. ТОП-20 виробників сирів жирних в 2012 році

Назва підприємства	%
ЗАТ "ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД"	9,93%
ВАТ "ДУБНОМОЛОКО"	8,00%
ВАТ "ШОСТКИНСЬКИЙ МІСЬКМОЛКОМБІНАТ"	7,08%
ЗАТ "ГАДЯЧСИР"	6,81%
ЗАТ БАШТАНСЬКИЙ СИРЗАВОД	6,22%
ФІЛІЯ "МЕНСЬКИЙ СИР"	6,10%
ЗАТ ЗОЛОТОНІСЬКИЙ МАСЛОРОБНИЙ КОМБІНАТ	5,23%
ФІЛІЯ "ОХТИРСЬКИЙ СИРКОМБІНАТ", ПП "РОСЬ"	4,12%
ВАТ ЗВЕНИГОРОДСЬКИЙ СИРОРОБНИЙ КОМБІНАТ	3,73%
ВАТ КАНІВСЬКИЙ МАСЛОСИРЗАВОД	3,49%
ЗАТ "ХМЕЛЬНИЦЬКА МАСЛОСИРБАЗА"	3,02%
ВП ТОВ "МИРГОРОДСЬКИЙ СИРОРОБНИЙ КОМБІНАТ"	2,90%
ТОВ "МОЛОЧНИК"	1,94%
Вапнярська філія ТОВ "ІНТЕР ФУД"	1,65%
ЗАТ "Н.СІВЕРСЬКИЙ СИРЗАВОД"	1,54%
ВАТ "ГЛОБІНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД"	1,41%
ВАТ ЛІТИНСЬКИЙ МОЛЗАВОД	1,31%
ФІЛІЯ "РОМЕНСЬКИЙ МОЛОЧНИЙ КОМБІНАТ" ПП "РОСЬ"	1,25%
ФІЛІЯ "СЛАВУТСЬКИЙ МАСЛОРОБНИЙ КОМБІНАТ"	1,11%
ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ПРИАЗОВСЬКИЙ СИРЗАВОД"	1,10%

Експорт. Експорт сирів є найважливішим у сегменті зовнішніх поставок молочних продуктів, у 2012 році сири склали 72% у вартісній структурі.

Основною особливістю зовнішніх поставок сирів є їх безумовна залежність від експорту до Російської Федерації, у 2012 році на дану країну приходилось 86% всього експорту сирів, ще 11% було поставлено до Казахстану.

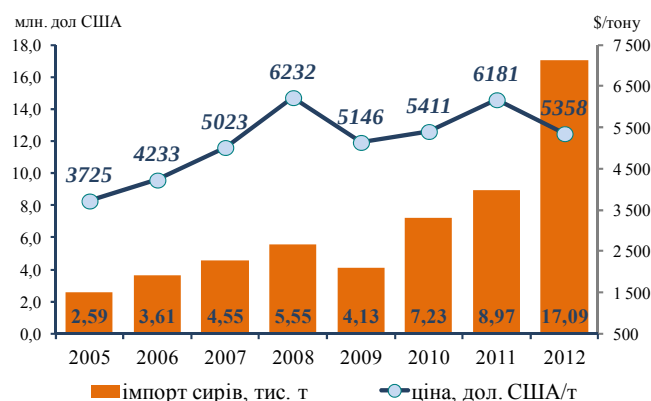
Природно, що основну питому вагу в експорті сирів займають підприємства які мають право на поставки своєї продукції на ринок Російської Федерації. Загалом ТОП-10 підприємств займають 64% всіх експортних поставок сирів, причому перші чотири експортери контролюють 84%. В загальному обсязі виробництва сирів в 2011 році питома вага експорту становила 41%.

Таб. 10. ТОП-10 експортерів сирів в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ДП "МІЛКІЛЕНД-УКРАЇНА"	30,64%
2	ТОВ "Еталонмолпродукт"	28,94%
3	ТОВ "АГРОПРОДЕКСПОРТ"	13,38%
4	ТЗОВ "КОМО-ЕКСПОРТ"	11,14%
5	ПрАТ "Хмельницька маслосирбаза"	3,08%
6	ДП "ЛАКТАЛІС-Україна"	2,16%
7	ТОВ "Керуюча компанія "АВТЕК РЕНТ СЕРВІС"	1,71%
8	ПАТ "БАНКОМЗВ'ЯЗОК"	1,68%
9	ТДВ "ГЛОБІНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД"	0,85%
10	ТОВ "Глобинський м'ясокомбінат"	0,68%

Імпорт. Україна є нетто-експортером сирів, незважаючи на це, їх питома вага у структурі імпорту молочної продукції є значною, так у 2012 році вона дорівнювала 51% у вартісному виразі. Відносно високі показники імпорту сирів свідчать, по-перше, про збільшення внутрішнього попиту на більш якісну продукцію ніж українська. По-друге, останніми роками в Україні значно виросла собівартість виробництва сирів, через подорожчання основної сировини для їх виробництва — молока, це призвело до загострення цінової конкуренції між вітчизняною та імпортною продукцією.

У 2012 році спостерігалось значне збільшення обсягів ввезення сирів — майже вдвічі порівняно з показником 2011 року.

Переважну більшість сирів в Україну поставляють п'ять країн: Російська Федерація, Польща, Нідерланди, Франція, Німеччина. Основну частку серед них складають сири з Російської Федерації (у 2012 році — 26%), це головним чином плавлені сири, які виробляються російськими підрозділами відомих світових брендів (Hochland, Lactalis та

інші). Із країн ЄС до України завозять тверді та м'які сири середньої та вищої цінової категорії.

Серед найбільших компаній-імпортерів слід виділити підрозділи відомих світових брендів (ДП "Лакталіс Україна", ТОВ "Хохланд Україна", ТОВ «Данон» та ПАТ "БЕЛЬ ШОСТКА УКРАЇНА"), а також велику торговельну мережу — ТОВ "ФОЗЗІ-ФУД" та компанію ТОВ "УСПОТ ЛТД" — ексклюзивного дистриб'ютора компанії McDonalds, їх сукупна частка складає більше ніж 60% всіх обсягів.

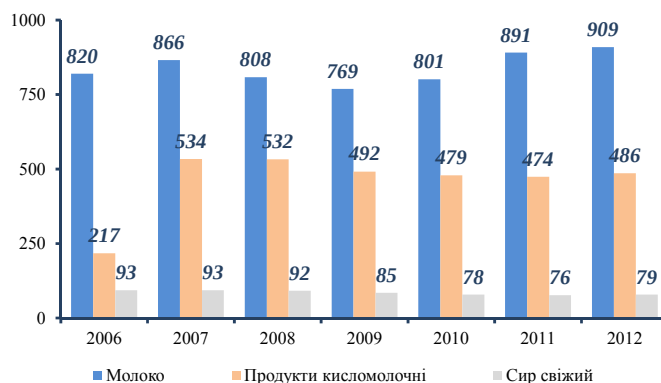
Загалом на ТОП-10 підприємств-імпортерів припадає 83% всього імпорту сирів.

Таб. 11. ТОП-10 імпортерів сирів в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ТОВ "ФОЗЗІ-ФУД"	20,23%
2	ДП "Лакталіс Україна"	16,41%
3	ТОВ "ДЕЛЬТА-ІМПОРТ"	9,91%
4	ТОВ "УСПОТ ЛТД"	9,25%
5	ТОВ"АРДІС"	6,80%
6	ТОВ "Хохланд Україна"	5,90%
7	ТОВ "ДАНОН"	4,42%
8	ТОВ "ІНТЕР-ФУД"	3,83%
9	ПАТ"БЕЛЬ ШОСТКА УКРАЇНА"	3,67%
10	ТОВ "Торгтрейд-2005"	2,59%

Цільномолочна продукція (ЦМП)

Виробництво. ЦМП це не сепарований продукт без відділення природного молочного жиру. До ЦМП відносяться: молоко, кефір, сметана, ряжанка, йогурти, сири жирні та вироби з них, сироватка тощо. Частка ЦМП на ринку молочної продукції оцінюється в 40-45%. Безпосередньо в структурі ЦМП лєвова частка формується за рахунок молока, кисломолочних продуктів (сметана та кефір) та сирів жирних. Проблеми в молочному секторі України, що спровокували стрімке подорожчання молокопродуктів в 2010-2011рр., змусило більшість населення зменшити споживання як базових молочних продуктів, так і, насамперед, продуктів з більшою доданою вартістю: йогуртів, сирних виробів, фруктових кефірів тощо. В 2012р. було зафіксовано зростання як обсягів виробництва так і споживання молокопродуктів. За попередніми даними річні обсяги споживання молока на 1 особу збільшились на 4,9% до 214,9 кг.

В цілому за 2012р. обсяги виробництва молока обробленого за попередніми даними склали 909,2 тис. т (+2,1% до 2011р.). В виробництві сирів свіжих неферментованих обсяги в 2012р. збільшились на 2,9% до 78,6 тис. т. Також було зафіксовано зростання в сегменті виробництва кисломолочних продуктів — з 474,2 до 486,1 тис. т або на 2,5%.

Що стосується безпосередньо основних виробників ЦМП. Загалом галузь харчової промисловості з переробки молока та виробництва молочних продуктів налічує 372 підприємств. З них 227 підприємств в тому чи іншому обсязі виробляють ЦМП. Найбільші переробні підприємства сконцентровано в Миколаївській, Львівській, Київській, Донецькій, та Харківській областях. Частка ТОП-20 виробників в загальній обсязі виробництві ЦМП в 2012р. складала 67,6% (64,6% в 2011р.).

Таб. 12. ТОП-20 виробників ЦМП в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЛАКТАЛІС-МИКОЛАЇВ"	5,7%
2	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ВІММ-БІЛЛЬ-ДАНН УКРАЇНА"	5,3%
3	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ГАЛИЧИНА"	5,0%
4	АТЗТ "ДОНЕЦЬКИЙ МІСЬКИЙ МОЛОЧНИЙ ЗАВОД №2"	4,4%
5	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОМБІНАТ "ПРИДНІПРОВСЬКИЙ"	4,1%
6	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД"	4,1%
7	ФІРМА "ЛЮСТДОРФ" У ФОРМІ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ	4,0%
8	ФІЛІЯ ПАТ "ВІММ-БІЛЛЬ-ДАНН УКРАЇНА" - "ХАРКІВСЬКИЙ МОЛОЧНИЙ КОМБІНАТ"	4,0%
9	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЖИТОМИРСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД"	4,0%
10	ТОВ "ДАНОН ДНІПРО"	3,7%
11	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ГАЛАКТОН"	3,6%

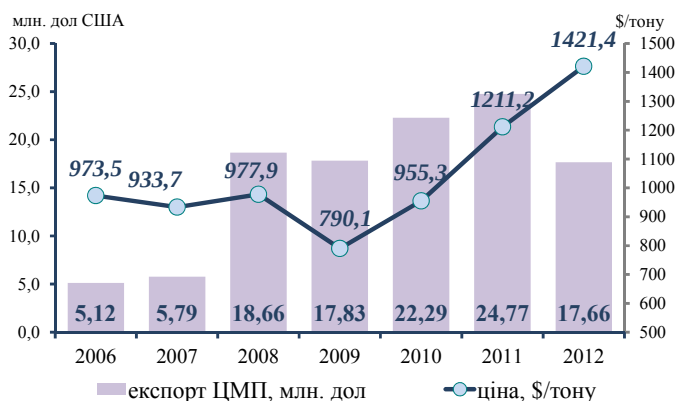
#	Назва підприємства	%
12	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ МІСЬКМОЛОКОЗАВОД"	3,2%
13	ТОВ "МОЛОЧНИЙ ДІМ"	2,3%
14	ТОВ "БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ МОЛОЧНИЙ КОМБІНАТ"	2,3%
15	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЮРІЯ"	2,1%
16	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ МОЛОКОЗАВОД"	2,1%
17	ВАТ "ЛУБЕНСЬКИЙ МОЛОЧНИЙ ЗАВОД"	2,0%
18	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "БЕРШАДЬМОЛОКО"	1,9%
19	ТУЛЬЧИНСЬКА ФІЛІЯ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ІНТЕР ФУД"	1,9%
20	КРИЖОПІЛЬСЬКА ФІЛІЯ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ІНТЕР ФУД"	1,6%

**Таб. 13. Вартісна структура виробництва ЦМП
ТОП-20 виробників в 2012 році**

#	Назва підприємства	Молоко оброблене та вершки	Продукти кисломолочні	Сир свіжий нефермен- тований
1	ПАТ "ЛАКТАЛІС-МИКОЛАЇВ"	0,7%	21,4%	77,9%
2	ПАТ "ВІММ-БІЛЛЬ-ДАНН УКРАЇНА"	14,9%	55,6%	29,5%
3	ПАТ "ГАЛИЧИНА"	20,1%	79,9%	-
4	АТЗТ "ДОНЕЦЬКИЙ МІСЬКИЙ МОЛОЧНИЙ ЗАВОД №2"	19,5%	70,1%	10,4%
5	ПАТ "КОМБІНАТ "ПРИДНІПРОВСЬКИЙ"	21,0%	61,6%	17,4%
6	ПАТ "ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД"	25,0%	48,7%	26,2%
7	ФІРМА "ЛЮСТДОРФ"	100,0%	-	-
8	ФІЛІЯ ПАТ "ВІММ-БІЛЛЬ-ДАНН УКРАЇНА" - "ХАРКІВСЬКИЙ МОЛОЧНИЙ КОМБІНАТ"	5,3%	31,4%	63,3%
9	ПАТ "ЖИТОМИРСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД"	81,2%	17,0%	1,7%
10	ТОВ "ДАНОН ДНІПРО"	4,5%	95,5%	-
11	ПАТ "ГАЛАКТОН"	18,0%	46,3%	35,7%
12	ПАТ "КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ МІСЬКМОЛОКОЗАВОД"	29,5%	70,5%	-
13	ТОВ "МОЛОЧНИЙ ДІМ"	25,2%	61,7%	13,1%
14	ТОВ "БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ МОЛОЧНИЙ КОМБІНАТ"	24,1%	71,4%	4,5%
15	ПАТ "ЮРІЯ"	15,8%	56,7%	27,5%
16	ПАТ "ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ МОЛОКОЗАВОД"	30,9%	65,3%	3,8%
17	ВАТ "ЛУБЕНСЬКИЙ МОЛОЧНИЙ ЗАВОД"	23,7%	54,1%	22,3%
18	ПАТ "БЕРШАДЬМОЛОКО"	100,0%	-	-
19	ТУЛЬЧИНСЬКА ФІЛІЯ ТОВ "ІНТЕР ФУД"	82,3%	17,7%	-
20	КРИЖОПІЛЬСЬКА ФІЛІЯ ТОВ "ІНТЕР ФУД"	100,0%	-	-

Експорт. Традиційно Україна відносилась до країн-експортерів молокопродуктів. Вона входила в десятку основних продавців сухого молока, казеїну, масла, сирів тощо. З країни без жодного збитку для внутрішнього споживання щорічно вивозилось близько 2-3 млн. т молочної продукції в перерахунку на молоко. За останні п'ять-сім років ситуація докорінно змінилась. Обсяги експорту більшості товарів істотно скоротилися або були виключені з переліку експортних товарів. Більш того, за деякими товарними позиціями Україні перейшла в категорію імпортера. Основною причиною такого розвитку подій став поступовий занепад галузі молочного скотарства в Україні внаслідок чого було втрачено конкурентні переваги на зовнішньому ринку.

Що стосується експорту та імпорту безпосередньо ЦМП, то в діючий митній класифікації вкрай складно відокремити безпосередньо цю групу від інших молочних продуктів. Найближче до відповідної продукції за ТНЗЕД є групи «0401 — молоко та вершки, незгущені і без додання цукру чи інших підсолоджувальних речовин», «0403 — маслянка, коагульовані молоко та вершки, йогурт, кефір та інші ферментовані або сквашені молоко та вершки (бактеріальними заквасками)» та «04061 — свіжий сир (без визрівання), включаючи сир з молочної сироватки та кисломолочний сир».

Відповідно до зазначених вище груп сумарні обсяги експорту ЦМП в 2012р. склали 17,66 млн. дол. США, що становиться всього 2,9% від загального експорту товарної групи «04 — молоко та молочні продукти; яйця; мед».

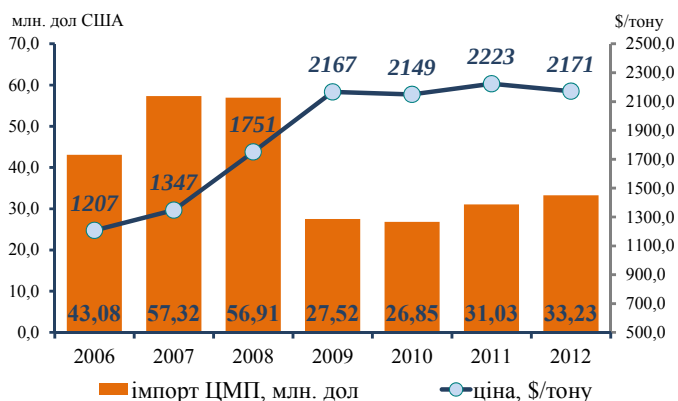
За географічними напрямками експорту майже 97% обсягу відповідної продукції було експортовану в країни СНГ: Казахстан, Молдова, Азербайджан, Грузія та інші. В Російську Федерацію експорт відповідної продукції не здійснювався.

Загальна кількість суб'єктів, що здійснювали експорт ЦМП в 2012р., була доволі велика — 83 компанія. При цьому в більшості з них обсяги експорту були незначними. Основними експортерами ЦМП в Україні можна вважати ТОП-5 найбільших експортерів, сумарна частка яких в минулому році склала 88,4%. Переважно, це великі транснаціональні молочні компанії, експорт яких скоріше пов'язаний з регіональною специфікою розміщення виробничих потужностей аніж з розвитком експортних ринків збуту.

Таб. 14. ТОП-5 експортерів ЦМП в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО "ЛАКТАЛІС-УКРАЇНА"	64,9%
2	ФІРМА "ЛЮСТДОРФ" У ФОРМІ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ	12,1%
3	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОМБІНАТ "ПРИДНІПРОВСЬКИЙ"	5,3%
4	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ВІММ-БІЛЛЬ-ДАНН УКРАЇНА"	3,5%
5	ТОВ "ДАНОН"	2,7%

Імпорт. Обсяги імпорту ЦМП в Україну є значно більшими порівняно з експортом. Загальні обсяги імпорту відповідної продукції за період з 2006-2012рр. склали 275,9 млн. дол. США. Сумарне торговельне сальдо за відповідний період є від'ємним і складає «мінус 164 млн. дол. США». В структурі імпорту товарної групи «04 — Молоко та молочні продукти; яйця; мед», частка ЦМП за останні шість років зменшилась з 57% до 17%.

Основним традиційним товаром з групи ЦМП, що активно імпортується Україною, це йогурти — більше 60% від загального обсягу. Найбільшими імпортерами є підприємства, що представляють великі транснаціональні молочні компанії, для яких імпорт продукції є лише переміщення власної продукції між торговельними представництвами та виробничими площадками, що розташовані в різних країнах. Товарні партії традиційних для України ЦМП в країну майже не імпортуються.

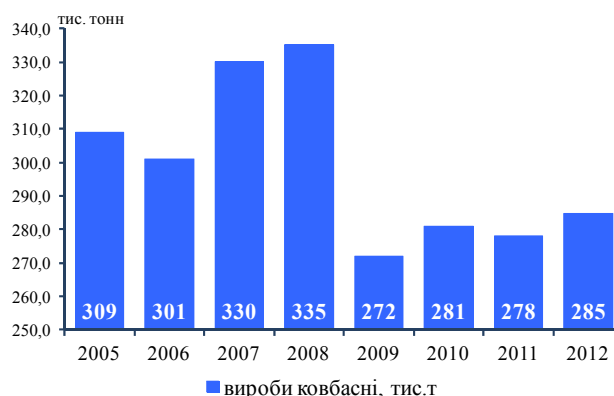
В 2012р. імпорт ЦМП здійснювали 54 компаній (40 в 2011р.). Частка ТОП-5 компаній в загальному обсязі імпорту в минулому році склала 76,9%.

Таб. 15. ТОП-5 імпортерів ЦМП в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ТОВ "ДАНОН"	37,3%
2	ПП "САНТА-УКРАЇНА"	17,3%
3	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО "ЛАКТАЛІС-УКРАЇНА"	12,4%
4	ТОВ "АРДІС"	6,1%
5	ТОВ "ФОЗЗІ-ФУД"	3,9%

Ковбаси

Виробництво. Сектор виробництва ковбасних виробів є другим за значенням у м'ясній промисловості України після виробництва м'яса. На його частку приходить більше 20% всього обсягу м'яса та м'ясопереробки та 2/3 від загальної кількості готових м'ясопродуктів. Загальний асортимент ковбас, що виробляється в Україні перевищує 12 різновидів, але на внутрішньому ринку країни затребуваними є тільки деякі види. Найбільшою популярністю користуються варені ковбасні вироби та напівкопчені ковбаси, на дані види продукції припадає більше 80% ринку всіх ковбасних виробів.

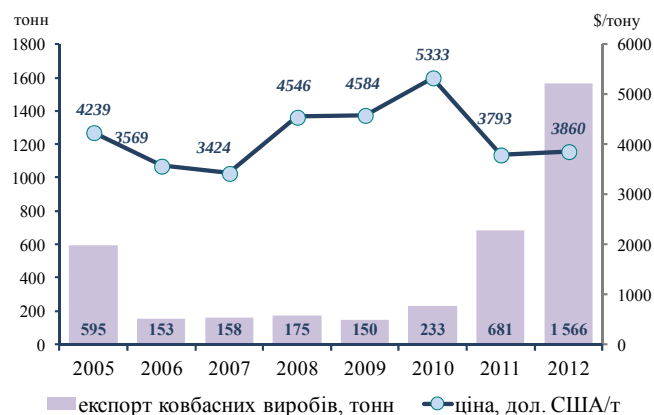

В останні роки в галузі відбуваються процеси модернізації підприємств за рахунок інвестицій, укрупнення виробництв та поступове витискування з ринку дрібних та середніх виробників. Результатом подібних процесів є той факт, що на першу двадцятку рейтингу у 2012 році припадало 73% всього виробництва ковбасних виробів.

Таб. 16. ТОП-20 виробників ковбасних виробів в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ТОВ "М'ЯСНА ФАБРИКА "ФАВОРИТ ПЛЮС"	9,57%
2	ТОВ "ГЛОБИНСЬКИЙ М'ЯСОКОМБІНАТ"	8,59%
3	ВАТ "М'ЯСОКОМБІНАТ "ЯТРАНЬ"	6,22%
4	ЗАТ "УКРАЇНСЬКИЙ БЕКОН"	5,50%
5	ПРИВАТНЕ АТ "ГОРЛІВСЬКИЙ М'ЯСОКОМБІНАТ"	5,41%
6	ЗАТ "ЛУГАНСЬКИЙ М'ЯСОКОМБІНАТ"	5,00%
7	ВАТ "КРЕМЕНЧУКМ'ЯСО"	4,45%
8	ТОВ "ВМП"	4,38%
9	СП ДІЛ СТОВ "ДРУЖБА НАРОДІВ"	4,17%
10	ТОВ М'ЯСОКОМБІНАТ "ЮВІЛЕЙНИЙ"	4,07%
11	ЗАТ "ЖИТОМИРСЬКИЙ М'ЯСОКОМБІНАТ"	2,67%
12	ТОВ "БЕРДЯНСЬКІ КОВБАСИ"	2,28%
13	ПП "КОЛОС"	1,79%
14	ТОВ "АЛАН"	1,65%
15	ТОВ"МПК Скворцово"	1,58%
16	ВКФ "УКРПРОМПОСТАЧ-95 ЛТД"	1,46%
17	ТОВ "САЛТІВСЬКИЙ М'ЯСОКОМБІНАТ"	1,46%
18	ЗАТ "АПК-ІНВЕСТ"	1,09%
19	ТОВ "ТУЛЬЧИНМ'ЯСО"	1,05%
20	ТОВ "ХАРКІВСЬКИЙ М'ЯСОКОМБІНАТ"	1,04%

Експорт. В останні три роки спостерігається тенденція збільшення експорту ковбасних виробів з України. Причому, у 2012 році експортні поставки збільшились у 2,3 рази порівняно з попереднім роком. Також відмітимо, що у 2012 році встановилась паритетність при експортно-імпортних операціях з ковбасними виробами, імпортні поставки тільки на 76 тис. дол. США перевищили експортні. В той час, у 2011 році зовнішньоекономічне сальдо було від'ємним та складало 5,9 млн. дол. США.

До 2005 року основним споживачем українських ковбасних виробів була Російська Федерація, але після заборони з її боку на поставки м'ясопродуктів з України у 2006 році, українським експортерам прийшлося шукати нові ринки збуту, так головним імпортером стала Молдова. В той же час у 2011 році крупно-товарні поставки ковбасних виробів в Російську Федерацію знову відновились, а вже у 2012 році на них прийшлося 76% усіх експортних обсягів, ще 21% припало на Молдову.

Експортні поставки характеризуються високим ступенем концентрації, так на першу трійку компаній-експортерів припадає 90% всіх обсягів.

Таб. 17. ТОП-10 експортерів ковбасних виробів в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ТОВ "ФЕНИКС"	68,55%
2	ТОВ "ТОРГІВЕЛЬНИЙ БУДИНОК "М'ЯСНА ВЕСНА"	13,16%
3	ТОВ "ТИТАН"	8,02%
4	ТОВ "Київ-Кетерінг"	4,59%
5	ДПІ "Аіро Кейтерінг Сервісіз Україна"	0,97%
6	ТОВ "ДП ГРУП"	0,77%
7	ТОВ "ІНТЕР'ЄР-АЕРОПОРТ"	0,38%
8	ТОВ 'Лісовий клуб'	0,34%
9	ТОВ "ДП ГРУП АЕРОПОРТ"	0,32%
10	ДП "Ф.Формула"	0,29%

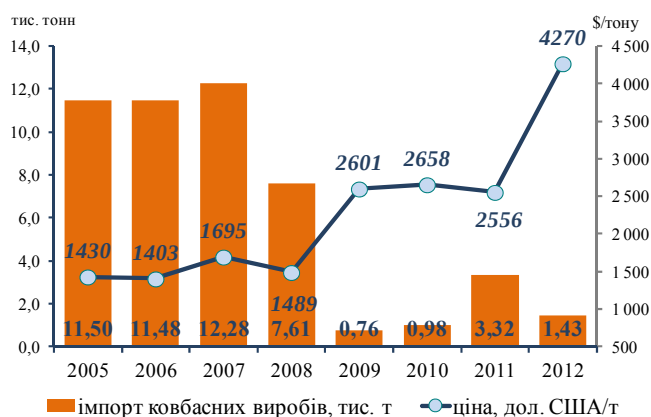
Імпорт. В період 2008-10 років спостерігається стійка тенденція до зменшення обсягів ввезення ковбасних виробів в Україну, це пов'язано по-перше з розширенням асортименту власного виробництва, а по-друге, девальвація гривні в кінці 2008 року призвела до значного подорожчання імпортного сегменту.

В 2011 році спостерігалась активізація імпортних поставок ковбасних виробів, що обумовлено поступовою стабілізацією економічного стану в країні та значним підвищенням внутрішніх цін на ковбасні вироби власного виробництва, особливо в високому ціновому сегменті.

У 2012 році знову спостерігалось зменшення обсягів імпорту, основною причиною можна назвати низьку купівельну спроможність населення та девальваційні очікування.

Географія поставок є досить широкою, так продукція низького цінового діапазону ввозиться з Білорусі — 33% у структурі, а преміум сегменту — з країн ЄС (Іспанії, Італії Німеччини) — 67%.

Кількість підприємств, які займаються ввезенням ковбасних виробів є досить обмеженою, так у 2011 році їх було 34. Зазначимо, що на ТОП-10 підприємств-імпортерів припадає 91% всього імпорту ковбас.

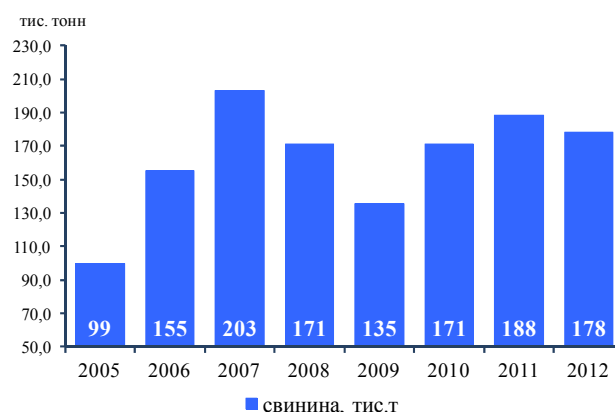

Таб. 18. ТОП-10 імпортерів ковбасних виробів в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ТОВ "ЛАТОРИЦЯ ЛТД"	21,15%
2	ТОВ "ІНКО-ФУД УКРАЇНА"	17,59%
3	ТОВ "УКРБЄЛБУД"	13,57%
4	ТОВ "ФОЗЗІ-ФУД"	9,91%
5	ПП "КЛЄР"	5,05%
6	ТОВ "КЕТЕР"	4,11%
7	ТОВ "МЕКОМ УКРАЇНА"	3,21%
8	ТОВ "ФЕРМЕР"	3,09%
9	ТОВ "СВ-Дніпро"	3,02%
10	ТОВ "Бюро Вин"	2,90%

Свинина

Виробництво. У 2012 році було вироблено 178 тис. тонн свинини, переважно підприємства виробляють свіжу або охолоджену свинину, а її частка у загальній структурі свинини була на рівні 96%. Питома вага замороженої свинини останніми роками поступово зменшується, так у 2006 році вона займала 17%, а вже у 2012 році — 4%. Такі тенденції обумовлені переважним використанням в промисловій переробці охолодженної сировини. Також впливає інтенсивний розвиток великих торгівельних мереж (METRO, Auchan, Billa, Fozzy Group та інших), які зацікавлені саме в охолоджену продукцію та надають торгівельні площі під його реалізацію. При цьому вони висувають певні вимоги до регулярності поставок, якості, зовнішньому вигляду та упаковці товару. Відповісти подібним вимогам в змозі тільки великі підприємства, які займаються також вирощуванням свиней або вертикально інтегровані виробництва свинини.

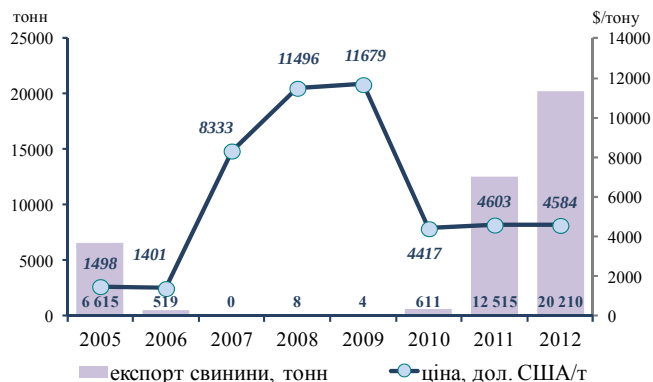

Такі тенденції спричиняють інтенсивні процеси консолідації підприємств галузі, так якщо у 2004 році на невеликі підприємства (до 2 тис. т) припадало близько 70% ринку, то у 2010 році їх частка зменшилась до 40%, а у 2012 році — до 33%. Загалом на ТОП-20 припадає 68% всього виробництва свинини.

Таб. 19. ТОП-20 виробників свинини в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ЗАТ "АПК-ІНВЕСТ"	14,67%
2	ТОВ "ГЛОБІНСЬКИЙ М'ЯСОКОМБІНАТ"	10,64%
3	ТОВ "ТАВР-ПЛЮС"	5,11%
4	ПРИВАТНЕ АТ "ГОРЛІВСЬКИЙ М'ЯСОКОМБІНАТ"	4,80%
5	ВАТ "МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ М'ЯСОКОМБІНАТ"	3,39%
6	ТОВ "АНТОНІВСЬКИЙ М'ЯСОКОМБІНАТ"	3,17%
7	ДП М'ЯСОПЕРЕРОБНИЙ КОМПЛЕКС ТОВ "РОСАН-АГРО" "РОСАНА"	2,96%
8	ТОВ "АГРО-ОВЕН"	2,61%
9	ТОВ М'ЯСОКОМБІНАТ "ЮВІЛЕЙНИЙ"	2,50%
10	ЗАТ "ЛУГАНСЬКИЙ М'ЯСОКОМБІНАТ"	2,39%
11	ТОВ "МК РІАЛ"	2,28%
12	ПП "КОЛОС"	2,15%
13	СП ДІЛ СТОВ "ДРУЖБА НАРОДІВ"	1,79%
14	ЗАТ "ЖИТОМИРСЬКИЙ М'ЯСОКОМБІНАТ"	1,66%
15	ПП "ВК І К"	1,62%
16	ВАТ "КРЕМЕНЧУКМ'ЯСО"	1,53%
17	ТОВ ЧЕРКАСЬКА ПРОДОВОЛЬЧА КОМПАНІЯ	1,42%
18	ТОВ "УКРДОНМ'ЯСО"	1,40%
19	ТОВ Укрлан	1,20%
20	ТОВ "АЛАН"	1,11%

Експорт. В період з 2006 по 2009 роки зовнішні поставки свинини з України носили незначний характер, але починаючи з 2010 року спостерігались крупнотоварні обсяги експорту, що є результатом активного нарощування промислового виробництва в Україні, насамперед великими вертикально-інтегрованими компаніями.

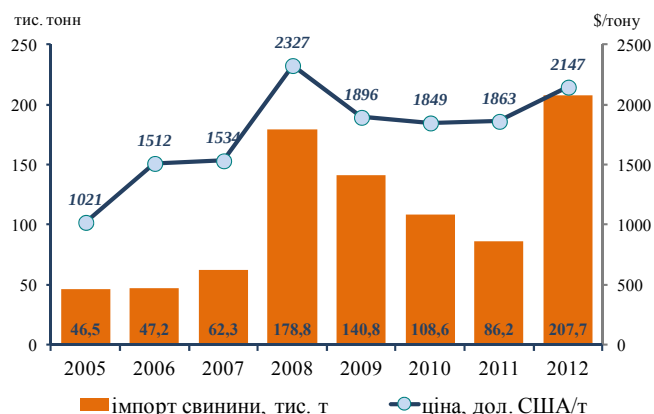

Основним споживачем української свинини є Російська Федерація — 98% у структурі вартісних поставок. Як наслідок у рейтингу найбільшим експортером є компанія, що має право на поставки до цієї країни — ТОВ «Фенікс».

Таб. 20. ТОП-5 експортерів свинини в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ТОВ "ФЕНИКС"	91,59%
2	ТЗОВ "ВМП"	2,26%
3	ТЗОВ "СМП"	1,28%
4	ПрАТ "ГЕОФІЗИЧНА КОМПАНІЯ НАДРА"	1,22%
5	ТЗОВ "Українські торговельні мережі"	1,19%

Імпорт. Україна є нетто-імпортером свинини, у вартісному вимірі зовнішньоторговельне сальдо у 2012 році дорівнювало -353 млн. дол. США. Масований ввіз свинини в Україну почався у 2008 році після вступу країни до СОТ, коли відбулось суттєве зниження імпорتنих тарифних ставок. В подальшому ситуація дещо вирівнялась та намітилась тенденція до зниження імпорتنих поставок. Але у 2012 році ситуація кардинально змінилась — обсяги імпорту свинини значно виросли, порівняно з 2011 роком, на 41%. Це пояснюється високими внутрішніми цінами на свинину, в той же час м'ясопереробники використовують, як правило, імпортну сировину.

Основним постачальником свинини в Україну у 2012 році була Бразилія — 53% у структурі поставок. Рейтинг компаній-імпортерів має досить традиційний вигляд, у ньому присутні як безпосередньо м'ясопереробні підприємства, так і посередницькі компанії. Відзначимо велику кількість компаній імпортерів — 92 (у 2012 році), при цьому на ТОП-15 припадає 78% всіх поставок.

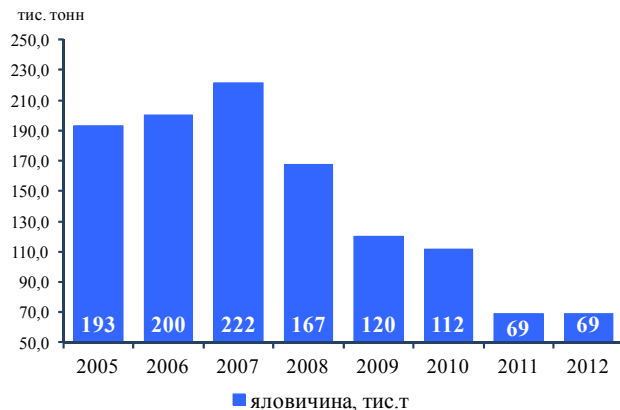
Таб. 21. ТОП-20 імпортерів свинини в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ТОВ "Євро-Комерс"	7,56%
2	ТОВ "УКРПРОДІМПОРТ"	7,12%
3	ТОВ "Торгова Компанія Імперіал"	6,74%
4	ТОВ "ДОНІНВЕСТ-2010"	6,47%

#	Назва підприємства	%
5	ТзОВ "ІМПОРТПРОДЕКСПОРТ"	5,93%
6	ТОВ "ФОЗЗІ-ФУД"	4,79%
7	ПП "Леоградсервіс"	4,49%
8	ТОВ "Харківський м'ясопереробний завод"	4,26%
9	ТДВ "М'ЯСОКОМБІНАТ "ЯТРАНЬ"	3,62%
10	ТОВ "Агро-Інвест"	3,21%
11	ТОВ "Тавр-Сіті"	2,75%
12	ТОВ "ДНІПРО ІНТЕР ОПТ"	2,59%
13	ТОВ "ІНТЕРОПТ-ПЛЮС"	2,48%
14	ТОВ "БОРЄВРОПРОДУКТ"	2,40%
15	ПП "Агромережа"	2,22%
16	ТОВ "РИБНА КОМПАНІЯ ІМПЕРІАЛ"	1,96%
17	ТОВ ТД "Лоджистик ЛТД"	1,89%
18	ФОП Бранець Роман Володимирович	1,84%
19	ТзОВ "ОПОС-ТОРГ"	1,83%
20	ТОВ "Грін Кеб'ч"	1,80%

Яловичина

Виробництво. У 2012 році в Україні було вироблено 64,4 тис. т яловичини, це на 0,2% більше показника 2011 року. Позитивний результат свідчить не про поліпшення ситуації в галузі м'ясного скотарства, а про нарощування поголів'я в молочному секторі. При цьому виробництво яловичини виступає як побічний продукт.

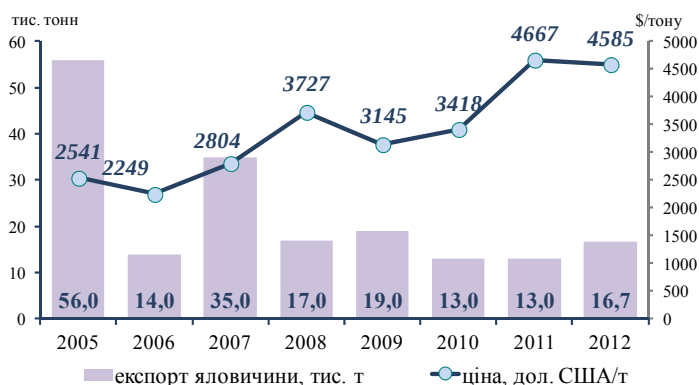
В найближчій перспективі об'єктивні причини для виправлення ситуації відсутні: внутрішня культура споживання даного продукту на низькому рівні, за ціновим показником яловичина поступається іншим видам м'яса, доступ до експортних ринків обмежений.

Скорочення обсягів виробництва яловичини відбувається на фоні швидкої консолідації ринку, так ТОП-20 підприємств у 2008 році виробляли 38%, а у 2010 році — 58%, а вже у 2012 році даний показник дорівнює вже 65%.

Таб. 22. ТОП-20 виробників яловичини в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ВАТ КОЗЯТИНСЬКИЙ М'ЯСОКОМБІНАТ	13,27%
2	ЗАТ "АГРОПРОДУКТИ"	7,34%
3	ВАТ "М'ЯСОКОМБІНАТ "ЯТРАНЬ"	5,96%
4	ВАТ "КОНОТОПМ'ЯСО"	4,99%
5	ВАТ ТРОСТЯНЕЦЬКИЙ М'ЯСОКОМБІНАТ	4,16%
6	ЗАО "ЖИТОМИРСЬКИЙ М'ЯСОКОМБІНАТ"	3,19%
7	ЗАТ "РИТМ"	2,54%
8	ВАТ "КРЕМЕНЧУКМ'ЯСО"	2,48%
9	ПАТ "ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ М'ЯСОКОМБІНАТ"	2,37%
10	ТОВ "КОМПАНІЯ "ЗЕВС ЛТД"	2,15%
11	ТОВ "ТУЛЬЧИНМ'ЯСО"	1,98%
12	СП ДІЛ СТОВ "ДРУЖБА НАРОДІВ"	1,94%
13	ТОВ "ЗОЛОТОНОША-АГРО"	1,79%
14	ТОВ "М'ЯСНА ЯРМАРКА "ДОБРИНЯ-2007"	1,73%
15	ТОВ "ГЛОБІНСЬКИЙ М'ЯСОКОМБІНАТ"	1,55%
16	ТОВ "АНТОНІВСЬКИЙ М'ЯСОКОМБІНАТ"	1,50%
17	ТОВ "ЕКОПРОДУКТ"	1,49%
18	ТОВ "ЕРМІЙ"	1,43%
19	ТОВ "КОМПАНІЯ "ЗЕВС ЛТД"	1,39%
20	ТОВ "ХАРКІВСЬКИЙ М'ЯСОКОМБІНАТ"	1,38%

Експорт. Основним експортним продуктом м'ясної галузі довгий час була яловичина. В структурі експортних поставок м'ясопродуктів у 2003-08 роки її питома вага в середньому складала 89%. Але, через зменшення внутрішнього виробництва, а також високого попиту та цінової кон'юнктури на внутрішньому ринку її частка почала зменшуватись. У 2009 році вона склала 75%, у 2010 році — 47%, а в 2011 році опустилась до 31%.

На зменшення обсягів експорту вплинула і заборона Російської Федерації на поставки м'ясо-молочної продукції з України у 2006 році, вона суттєво змінила список українських постачальників. Навіть після її відміни у 2007 році обсяги експорту яловичини на російський ринок не відновились до рівня 2005 року.

Природно що основними експортерами яловичини є ті компанії, що отримали право поставок на ринок Російської Федерації, такий стан речей призвів до сильної консолідації обсягів експорту, так на ТОП-10 підприємств припадає 90% всіх поставок. Загалом у 2012 році поставки яловичини у Російську Федерацію склали 87% у загальній структурі. Також відзначимо зміни у товарній структурі поставок, ще у 2011 році експорт охолодженої яловичини складав 36% у структурі, а у 2012 році даний показник зріс до 54%.

Таб. 23. ТОП-10 експортерів яловичини в 2012 році

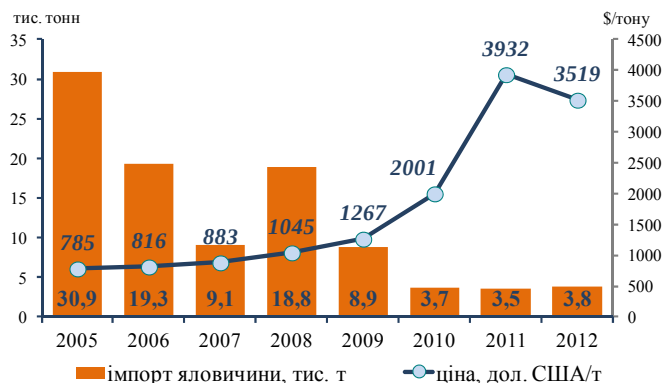
#	Назва підприємства	%
1	ТОВ 'Еталонмолпродукт'	24,78%
2	ЗАТ 'АГРОПРОДУКТ'	16,65%
3	ТзОВ "Компанія "Зевс ЛТД"	11,25%
4	ЗАТ "Ритейлінгова компанія "ЄВРОТЕК"	7,98%
5	ТзОВ "ОПОС-ТОРГ"	6,71%
6	ТОВ 'Автек-СтройТех'	6,04%
7	ТОВ "СОЮЗТОРГІНВЕСТ"	5,98%
8	ТОВ 'НЕСТЕР'	5,67%
9	ПП"Комерційна фірма "Агроксім"	3,06%
10	ПрАТ "Геофізична Компанія НАДРА"	1,58%

Імпорт. Незважаючи на тенденцію до зменшення обсягів експорту яловичини Україна і досі залишається нетто-експортером даного виду продукції, так зовнішньоекономічне сальдо у 2011 році було позитивним та склало 63 млн. дол. США.

Низька імпортна пропозиція пояснюється її високою вартістю на світовому ринку, що перевищує вартість інших видів м'яса, а обмежена купівельна спроможність населення України не сприяє збільшенню споживання м'ясної продукції з вмістом яловичини.

Основним постачальником яловичини в Україну є Бразилія — 84% у вартісній структурі. Подібна сконцентрованість поставок пояснюється обмеженою кількістю країн у світі, що здатні запропонувати низьку цінову пропозицію на даний вид продукції.

Обмежена географія впливає на консолідацію поставок на ринок, так у 2012 році майже 80% припадало на одного компанію-імпортера — ООО "АСКОП-УКРАЇНА" (г. Київ), а ТОП-10 підприємств контролювало майже 99% всіх обсягів імпорту яловичини.

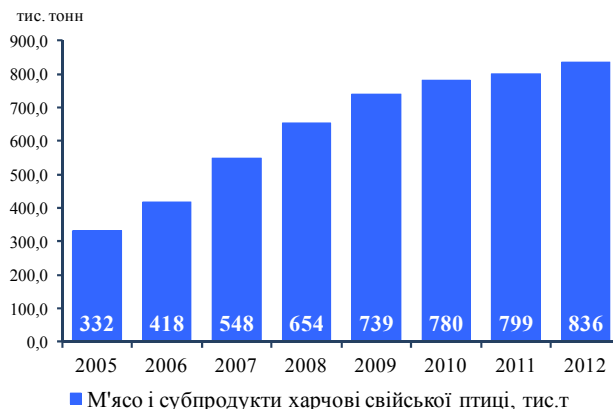

Таб. 24. ТОП-10 імпортерів яловичини в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ТОВ "Аскоп-Україна"	79,87%
2	ТОВ ТД "Лоджистик ЛТД"	3,93%
3	ТОВ "Торговий дім Сьомий Континент"	3,61%
4	ТОВ "2К ІМПЕКС"	2,85%
5	ПП "СФЛ"	2,56%
6	ТОВ "ПРОДІМПОРТГРУПП"	1,76%
7	ТОВ "Агро-Інвест"	1,62%
8	ТЗОВ "ОПОС-ТОРГ"	1,02%
9	ТОВ "ГРАНД АГРО ТРЕЙД"	0,69%
10	ТОВ "Органік Груп"	0,63%

М'ясо птиці

Виробництво. Тенденція щорічного нарощування обсягів виробництва м'яса птиці, що залишається незмінною протягом останніх десяти років, збереглася і в минулому 2012 році. Порівняно з 2011 роком виробництво м'яса птиці (охолодженого та замороженого) збільшилось на 4,6% до 836 тис. т. Слід зазначити, хоча темпи розвитку птахівництва дещо уповільнюються, внаслідок насичення ринку та зростаючої конкуренції з боку виробників свинини, принаймні, в найближчі два три роки тенденція нарощування обсягів виробництва в секторі промислової переробки птиці буде зберігатися.

Виробництво м'яса птиці в Україні представлено двома товарними сегментами: охолодженою та замороженою продукцією. В 2008-12 роках питома вага замороженої продукції коливалась в границях 10-14%.

Нарощування обсягів виробництва м'яса птиці в останні роки відбувалося на фоні швидкої консолідації ринку та зменшенні кількості малих та середніх виробників. В 2012 році ТОП-20 найбільших підприємств галузі виробили 92% продукції.

Таб. 25. ТОП-15 виробників м'яса птиці в 2012 році

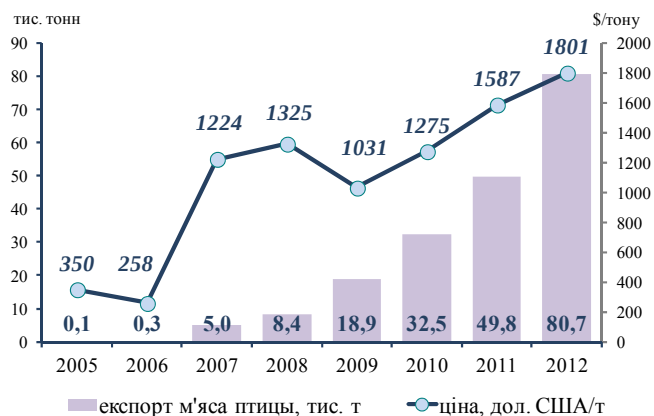
#	Назва підприємства	%
1	ЗАО "МИРОНІВСЬКА ПТАХОФАБРИКА"	28,87%
2	ПВ ЗАТ "ДРУЖБА НАРОДІВ-НОВА"	8,99%
3	ФІЛІЯ "ТАВРИЛІВСЬКИЙ ПТАХІВНИЧИЙ КОМПЛЕКС" ТОВ "КОМПЛЕКС АГРОМАРС"	8,23%
4	ЗАО П "ОРЕЛЬ-ЛІДЕР"	7,43%
5	ТОВ "ПТАХОКОМПЛЕКС "ДНІПРОВСЬКИЙ"	6,38%
6	ТОВ "АГРО-ОВЕН"	5,17%
7	ДП "ПЕРЕМОГА НОВА"	4,40%
8	ФІЛІЯ "ПЕРЕРОБНИЙ КОМПЛЕКС "ТОВ "ВІННИЦЬКА ПТАХОФАБРИКА "	3,43%
9	ВАТ ВОЛОДИМИР-ВОЛИНСЬКА ПТАХОФАБРИКА	3,25%
10	ТОВ "КОМПЛЕКС АГРОМАРС"	2,75%
11	ТОВ "ПТАХОКОМПЛЕКС "ГУБИН"	2,08%
12	ФГ "УЛАР"	1,94%
13	ТОВ "СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ФІРМА "АГРОУКРПТАХА"	1,73%
14	ЗАТ "ЛАНГУТ БРОЙЛЕР"	1,24%
15	ТОВ "КУРГАНСЬКИЙ БРОЙЛЕР"	1,18%
16	БЕРШАДСЬКА ПТАХОФАБРИКА	1,06%
17	ТОВ "АГРО-ЧОРНУХІНСЬКІ КУРЧАТА"	0,96%
18	ТОВ «Агро-Рось»	0,92%
19	ТОВ "УПІГ-ІНВЕСТ"	0,81%
20	ТОВ ВКФ "Варто"	0,77%

Експорт. Зовнішні поставки м'яса птиці є одним з найбільш активних та динамічних експортних напрямків, які розвиваються в Україні. З 2007 року по 2012 рік обсяги продукції, які відправляються на експорт, майже подвоювалися щорічно.

Основними споживачами українського м'яса птиці є країни СНД, насамперед, Казахстан та Молдова, а також країни Південної-Східної Азії та Близького Сходу:

У 2012 році додатковим імпульсом експорту м'яса птиці стали поставки до Російської Федерації, на які прийшлося майже половина всіх обсягів. У 2013 році слід очікувати збільшення зовнішніх поставок м'яса птиці, зважаючи на відкриття Європейським Союзом свого ринку для українських виробників.

Основним експортером протягом останніх років залишається корпорація «Миронівський хлібопродукт», частка якої у 2010 році була на рівні 76%. Загалом на ТОП-10 експортерів м'яса птиці припадає 99,9% всіх поставок.

Таб. 26. ТОП-10 експортерів м'яса птиці в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ПАТ " Миронівський хлібопродукт"	76,33%
2	ТОВ "ТАВР-ПЛЮС"	9,30%
3	ТОВ "М'ЯСОПЕРЕРОБНИЙ КОМПЛЕКС ЛТД"	6,52%
4	ТОВ "АГРОМАРС ЕКСІМ"	4,62%
5	ТОВ "Агротехніка"	2,09%
6	ТЗОВ "ЗАХІДНА АГРАРНА КОМПАНІЯ"	0,53%
7	ПрАТ "Дніпропетровський м'ясокомбінат"	0,19%
8	ТЗОВ "СМП"	0,12%
9	ТОВ "Агропромислова група "Пан Курчак"	0,08%
10	ТОВ "Євро-Тех"	0,07%

Імпорт. Динаміку імпорتنих поставок в останні п'ять років визначають два протилежні за своєю дією фактори, з одного боку, зниження імпорتنих тарифів після вступу до СОТ сприяє імпортним поставкам, а з іншого — збільшення внутрішнього виробництва м'яса птиці стримує їх. У 2012 році вперше за останні п'ять років відзначалось збільшення обсягів ввезення м'яса птиці — на 88% порівняно з попереднім роком. Це пов'язано з збільшенням потреб м'ясопереробних підприємств у дешевій сировині.

Найбільшими постачальниками м'яса птиці на ринок України є країни ЄС-27 — 68% у вартісних поставках та США — 31%.

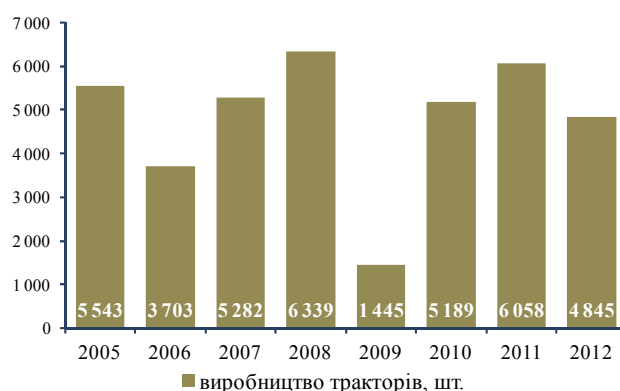
На ТОП-20 імпортерів м'яса птиці припадає 81% всіх обсягів.

Таб. 27. ТОП-10 імпортерів м'яса птиці в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ТОВ "Харківський м'ясопереробний завод"	8,83%
2	ТОВ "УКРПРОДІМПОРТ"	8,41%
3	ТОВ "УКРАЇНСЬКА КОМПАНІЯ ІМПЕРІАЛ"	8,38%
4	ТОВ "ДОНІНВЕСТ-2010"	5,53%
5	ТОВ "РИБНА КОМПАНІЯ ІМПЕРІАЛ"	5,21%
6	ТОВ "АГРО ЗАХІД КОМПАНІ"	4,43%
7	ПП "Макух"	4,35%
8	ТОВ "Тавр-Сіті"	3,53%
9	ВКП "Богема" у формі ТОВ	3,50%
10	ФОП Остапчак Мирон Михайлович	3,46%
11	ФОП Щербанюк Ульяна Степанівна	3,33%
12	Приватне підприємство "ОЛМИР"	2,89%
13	ТзОВ "ІМПОРТПРОДЕКСПОРТ"	2,74%
14	ФОП Малко Андрій Михайлович	2,53%
15	ТОВ "Агро-Інвест"	2,37%
16	ФОП Гончарський Генріх Михайлович	2,37%
17	ТОВ "ДНІПРО ІНТЕР ОПТ"	2,36%
18	ФОП Крупчак Ірина Михайлівна	2,36%
19	ТзОВ "МС Україна"	2,22%
20	ТзОВ "ВМП"	2,15%

Трактори

Виробництво. В повному обсязі розкрити значний аграрний потенціал в секторі неможливо, коли залишається невирішеною проблема технічного забезпечення галузі. Машино-тракторний парк характеризується надзвичайним зносом, а вибуття с.-г. техніки випереджає її ведення в експлуатацію. Це безпосередньо стосується як тракторів, так і інших видів с.-г. техніки.

В період з 2000 по 2011 роки парк тракторів всіх марок в сільськогосподарських підприємствах, по причині фізичного зносу, скоротився в 2,2 рази. Незважаючи на більш високі темпи вибуття тракторів, процеси оновлення технічного парку все ж відбуваються.

Так протягом 2008-2011р. лише с/г підприємствами було закуплено 22,4 тис. тракторів. Частково потреба сільського господарства в оновленні парку тракторів задовольняється вітчизняною галуззю с.-г. машинобудування. В той же час сільськогосподарські підприємства при оновленні парки часто віддають перевагу імпортній техніці, як більш надійній, але при цьому не завжди новій. Даний фактор в сукупності з невисокою купівельною спроможністю підприємств стримують обсяги виробництва техніки українського виробництва.

Кількість зібраних тракторів в 2012р. склала 4845 одиниць. Порівняно з 2011р. виробництво зменшилось на 20%. В Україні галузь с.-г. машинобудування представлена діяльністю 3 великих підприємств та декількох малих. При цьому два найбільші виробники тракторів в Україні ТОВ «Торговий дім МТЗ-Білорус-Україна» та ТОВ «Укравтозапчастина» це виробничі представництва білоруського ВО «Мінський тракторний завод», що здійснюють великовузлове складання тракторів під маркою «Беларус». Серед вітчизняних єдиний та найбільш відомий «Харківський тракторний завод» — трактори під маркою «ХТЗ». Загалом, на потужностях п'ятиох найбільших підприємств в 2012р. було зібрано 98,7% всіх тракторів.

Таб. 1. ТОП-5 виробників тракторів в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ТОВ "ТЕХНОТОРГ-ДОН"	42,0%
2	ВАТ "ХАРКІВСЬКИЙ ТРАКТОРНИЙ ЗАВОД ІМ.ОРДЖОНІКІДЗЕ"	33,4%
3	ФІЛІЯ "ТРАКТОРНИЙ ЗАВОД" ТОВ "УКРЗАПЧАСТИНА"	19,1%
4	ТОВ "СЛОБОЖАНСЬКА ПРОМИСЛОВА КОМПАНІЯ"	3,3%
5	ТОВ "ТОРГОВИЙ ДІМ МТЗ-БЕЛАРУС-УКРАЇНА"	0,8%

Експорт. З одного боку, Україна є безумовним нетто-імпортером складної сільськогосподарської техніки та зокрема тракторів. З іншого, в країні функціонує один найбільших, ще з часів Радянського Союзу, виробників уніфікованих гусеничних та колісних сільськогосподарських тракторів загального призначення — «Харківський тракторний завод», єдиний в Україні, який випускає моделі власної розробки— ХТЗ. Дане підприємство активно займається експортною діяльністю.

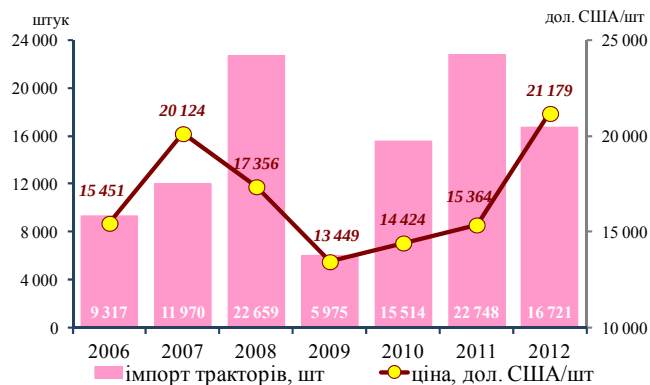
В період з 2006 по 2008 роки спостерігалась стійка тенденція до нарощування експорту тракторів, але через світову фінансову кризу, одним з наслідків якої стали подорожчання та ускладнення процедур отримання кредитних ресурсів, що призвело до суттєвого зниження попиту на подібну техніку. В результаті український експорт тракторів у 2009 році порівняно з 2008 роком зменшився в 4,4 рази. Відмітимо, що у 2010-12 роках спостерігалось збільшення зовнішніх поставок, але воно є далеким від результатів до кризового періоду.

На 93% в 2012 році українські трактори експортувались до Російської Федерації. Основним експортером у 2012 році був ВАТ "Харківський тракторний завод ім. С. Орджонікідзе" — 64% від загального числа тракторів поставлених українськими компаніями на зовнішні ринки. Загалом на ТОП-5 підприємств експортерів припадає 97%.

Таб. 2. ТОП-5 експортерів тракторів в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ТОВ "Торговий дім ВАТ "Харківський тракторний завод"	63,8%
2	АТ "ХТЗ"	21,4%
3	ТОВ "АГРОІМПОРТ ПЛЮС"	9,0%
4	ТОВ "СПЕЦКРАН"	1,9%
5	ТОВ "АМАКО Україна"	0,6%

Імпорт. Зростання аграрного виробництва, що спостерігається в останні п'ять років сформувало стабільний попит на сільськогосподарську техніку, зокрема трактори. Зважаючи на недовго внутрішнє виробництво даний попит в основному задовольняється за рахунок імпортованих поставок, так в період з 2006 по 2008 роки щорічні темпи росту імпорту тракторів в середньому були на рівні 60%. Негативні явища в економіці, що почали проявлятися в кінці 2008 року, внаслідок світової фінансової кризи, знизили поставки тракторів до мінімального рівня за останні п'ять років, але вже у 2010 році ситуація виправилась, а у 2011 році кількість ввезених тракторів перевищила максимальний показник 2008 року. Нарощуванню імпортованих поставок сприяли процеси консолідації земельного банку в країні та розширення посівних площ.

У 2012 році імпортовані поставки скоротилися на 27%, але при цьому відмітимо, що ввозилась техніка більш високого цінового сегменту, так середня ціна імпорту зросла на 38%.

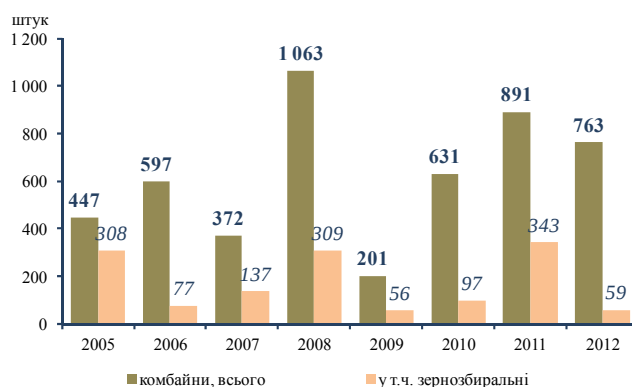
Загалом ТОП-15 імпортерів тракторів контролює 74% всіх поставок.

Таб. 3. ТОП-15 імпортерів тракторів в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ТОВ "ТЕХНОТОРГ-ДОН"	20,9%
2	ТОВ "Агротек"	9,9%
3	ТОВ "Укравтозапчастина"	6,7%
4	ПАТ компанія "Райз"	5,7%
5	ТОВ з ПІ "НовоФарм"	5,6%
6	ТОВ "ТД "АГРОАЛЬЯНС"	5,5%
7	ТОВ "АГРОРЕСУРС"	3,6%
8	ТОВ "ЛАНДТЕХ"	2,4%
9	ТОВ "Торгівельний дім "Дніпроагро"	2,3%
10	ТОВ "АМАКО Україна"	2,1%
11	ТОВ "Мрія Лізинг"	2,0%
12	ТОВ "Бізон-імпорт"	1,9%
13	ТОВ "РДО УКРАЇНА"	1,9%
14	ТОВ "ТД "АС-ТЕРРА"	1,6%
15	ТОВ "Торгова компанія"АЛЬБІОН"	1,5%

Комбайни

Виробництво. Незважаючи на велике значення рослинництва для сільського господарства України забезпечення галузі технічними засобами збирання — комбайнами в цілому є не задовільним. Так, у період 2000-2010 років навантаження на техніку істотно зросло: у розрахунку на 1000 га посівної площі наявна кількість зернозбиральних комбайнів зменшилась з 6 до 4 одиниць; кукурудзозбиральних — з 8 до 1 одиниць. Водночас зазначимо, що збільшення навантаження було дещо нівельовано за рахунок надходження нової сучасної техніки, переважно іноземного виробництва. Для довідки: на початок 2012р. в с.-г. підприємствах було в наявності 43,2 тис. комбайнів всіх видів, з них 32,1 тисяч зернозбиральних. Крім того 22,0 тис. зернозбиральних комбайнів знаходилося в користуванні господарств населення.

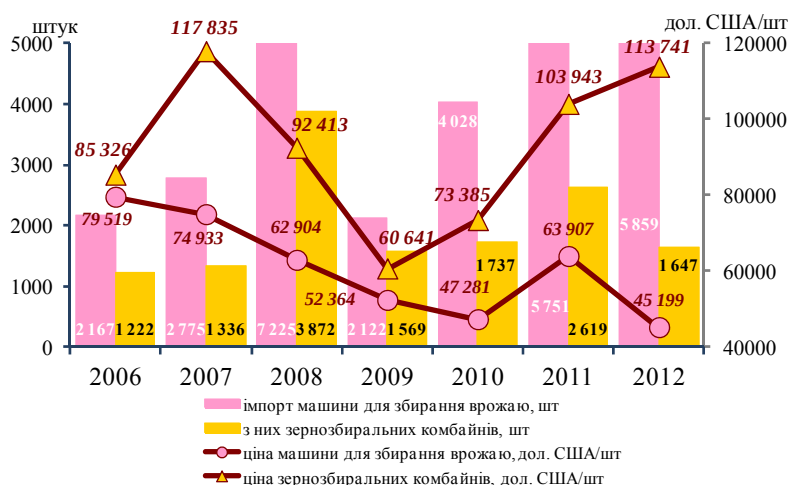
Позиція комбайнів вітчизняного виробництва на ринку України є доволі слабкою як з боку попиту, так і з обсягів пропозиції. Впродовж 2008-2012рр. на вітчизняних підприємствах було зібрано 3549 комбайнів, з них 864 зернозбиральних.

У 2012р. було зібрано 763 комбайнів всіх видів. Порівняно з 2011р. виробництво скоротилось на 14%. Найбільше з них за кількістю зібраних одиниць техніки в 2012 році — НВП «Білоцерківмаз» спеціалізується на виробництві кормозбиральної техніки.

Таб. 4. ТОП-10 виробників комбайнів в 2012 році

#	Назва підприємства	всього, %	зернозбиральні, %
1	ТОВ НВП "БІЛОЦЕРКІВМАЗ"	49,8%	
2	ЗАТ "КРАСИЛІВАГРОМАШ"	27,5%	
3	ТОВ "АГРОМОТОРСЕРВІС"	9,6%	
4	ТОВ "ТОРГОВИЙ ДІМ МТЗ - БЕЛАРУС - УКРАЇНА"	5,2%	67,8%
5	ВАТ "УМАНЬФЕРММАШ"	4,6%	
6	ТОВ ТОРГІВЕЛЬНИЙ ДІМ ДОНСНАБ	1,2%	15,3%
7	ДП ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ "КАРПАТИ"	0,8%	
8	ТОВ НВП "ХЕРСОНСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД"	0,8%	10,2%
9	ТОВ "ВИРОБНИЧО-ТОРГІВЕЛЬНА КОМПАНІЯ" БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ КОМБАЙНО-ТРАКТОРНИЙ ЗАВОД"	0,4%	5,1%
10	ТОВ "ДОНТЕХСЕРВІС"	0,1%	1,7%

Імпорт. Найбільша пропозиція імпортої сільськогосподарської техніки спостерігається на ринку машин для збирання врожаю, що пояснюється слабо розвинутим внутрішнім виробництвом подібної техніки та її високою ціною при нестабільній якості. Дана ситуація є показовою на ринку зернозбиральних комбайнів, питома вага яких в загальному імпорті техніки для збирання врожаю за останні п'ять років була в межах 61-86% (за вартісним показником). Зважаючи на це в подальшому більш детально є сенс розглядати саме цей товарний сегмент.

На українському ринку комбайнів існує дуже висока конкуренція. З одного боку конкурують глобальні бренди (Claas, John Deere, New Holland, Case та інші), з іншого російський «Ростсельмаш» та білоруський «Гомсельмаш». Сильною стороною виробників з країн СНД є їх нижча ціна та експлуатаційна простота, але за та характеристиками ергономічності та продуктивності вони програють комбайнам, що виробляють світові бренди.

Загалом ТОП-20 імпортерів зернозбиральних комбайнів контролює 69% всіх поставок.

Таб. 5. ТОП-15 імпортерів зернозбиральних комбайнів в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ТОВ "Агротек"	7,4%
2	ТОВ "АГРОРЕСУРС"	6,2%
3	ТОВ "Технік Машинес Інтернешенел"	5,2%
4	ТОВ "ТД "АГРОАЛЬЯНС"	5,1%
5	ТОВ Торгівельний дім "Донснаб"	4,8%
6	ПАТ компанія "Райз"	4,4%
7	ТОВ "ЕРІДОН ТЕХ"	4,2%
8	ТОВ "Бізон-імпорт"	4,1%
9	ТОВ "Компанія ЛАН"	3,6%
10	ТОВ "Агротехсоюз"	3,3%
11	ТОВ "Мрія Лізинг"	3,3%
12	ТОВ "ТД "АС-ТЕРРА"	3,2%
13	ПНДКК ФІРМА "КОНКОРД-ГЕЙ"	2,8%
14	ТОВ "ТАЙТЕН МАШИНЕРІ УКРАЇНА"	2,1%
15	"ЦЕППЕЛІН УКРАЇНА ТОВ" ТОВ з П	1,7%
16	ТОВ "Приват Лізинг"	1,6%
17	ТОВ "ЛАНДТЕХ"	1,5%
18	ТОВ з П "НовоФарм"	1,4%
19	ТзОВ "АЛС ЗАХІД"	1,4%
20	ТОВ "ТЕХНОТОРГ"	1,3%

Засоби захисту рослин (ЗЗР)

Виробництво. Сучасне сільське господарство неможливо уявити без використання засобів захисту рослин. Навіть в органічному землеробстві, яке позиціонує себе як хімічно чисте, насправді існує перелік ЗЗР, дозволених до використання. За розрахунками МінАПП щорічна потреба в ЗЗР становить 22-24 тис. т., в тому числі гербіцидів 11-13 тис. т. Водночас реальні обсяги ринку є значно більшими. В 2010-2012 рр. було спожито 55-65 тис. тонн ЗЗР, в тому числі гербіцидів 28-30 тис. гербіцидів. В грошовому еквіваленті поточний рівень ринку ЗЗР оцінюється в 750 млн. дол. США.

Перелік пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні, визначає Міністерство охорони навколишнього природного середовища відповідно до Закону України «Про пестициди і агрохімікати». Загальна кількість дозволених препаратів у відповідному переліку перевищує тисячу найменувань, переважно продукції іноземного виробництва.

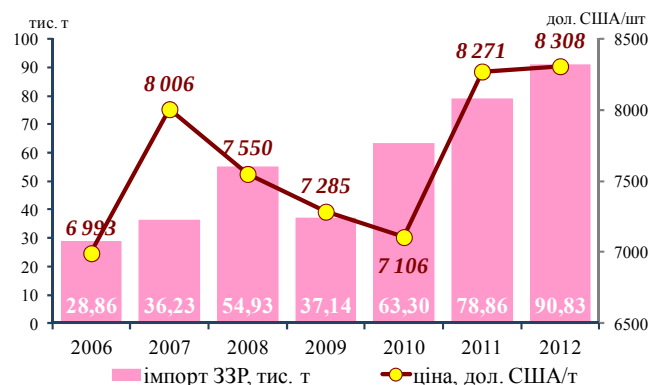
Безумовно, за такого розмаїття с.-г. виробнику є доволі складно зробити правильний вибір препарату. Крім того, в умовах низької купівельної спроможності основним фактором часто є не якість продукту, а його ціна. Таки станом речей активно користуються шахраї, продаючи фальсифікат. Сьогодні від підробок пестицидів потерпають практично всі країни Європи, однак Україна серед них посідає перше місце. За даними Європейської асоціації захисту рослин, близько 20% українського ринку ЗЗР промислового фасування становлять підробки. На сьогодні більшість постачальників агрохімікатів, котрі називають себе «вітчизняними виробниками» та продають препарати під українськими назвами, на практиці виявляються постачальниками препаратів китайського виробництва.

За оцінками аналітиків частка ЗЗР вітчизняного виробництва на ринку становить не більше 5%. Зазначимо, що в ці обсяги не входить продукція, що вироблена на підприємствах розташованих за межами України. Згідно офіційної статистики по групі товарів «Пестициди та інші агрохімічні продукти», без урахування дезінфікуючих засобів, обсяги виробництва в 2012р. за попередніми даними були на рівні 6,45 тис. тонн.

Таб. 6. ТОП-4 виробників ЗЗР в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ТОВ "ФАБРИКА АГРОХІМІКАТІВ"	64,7%
2	ТОВ "ІТАЛ ТАЙГЕР"	9,1%
3	НВ ТОВ "ФАРМАКОС"	8,3%
4	ТОВ "АГРОПРОМНИКА"	4,8%

Імпорт. Динамічний розвиток сільського господарства останніх років сформував стійку потребу у ЗЗР. Ринок засобів захисту рослин зростає швидкими темпами, причому внутрішнє виробництво подібних засобів найчастіше не відповідало потребам господарств ні за асортиментом, ні за якістю продукції, тому попит на ЗЗР значною мірою задовольнявся за рахунок імпоротної продукції. Так, у 2012 році було зафіксовано найвищі обсяги імпорту ЗЗР за останні сім років, причому як кількісними, так і за ціновими показниками. Структуру імпорту засобів захисту рослин більш ніж на 97% сформували три товарних сегменти: гербіциди — 56% від загальної кількості ввезених ЗЗР, фунгіциди — 24% та інсектициди — 17%.

Серед компаній, що імпортували ЗЗР слід виділити українські представництва відомих світових хімічних концернів: Syngenta, Bayer, BASF, DuPont, Monsanto та інші. Причому їх частка зростає, так якщо у 2010 році вони контролювали близько чверті ринку імпоротної продукції у кількісному вимірі та майже до 50% у вартісному виразі, то вже у 2012 році дані показники стали відповідно — 40% та 63%.

Зауважимо, що нормальному у функціонуванню ринку засобів захисту рослин заважає проблема порушення прав інтелектуальної власності та чисельна кількість підробок, що експортується в Україну, здебільше це продукція, що має китайське походження. Тут слід сказати, що з Китаю в Україну експортується і цілком легальна та якісна продукція.

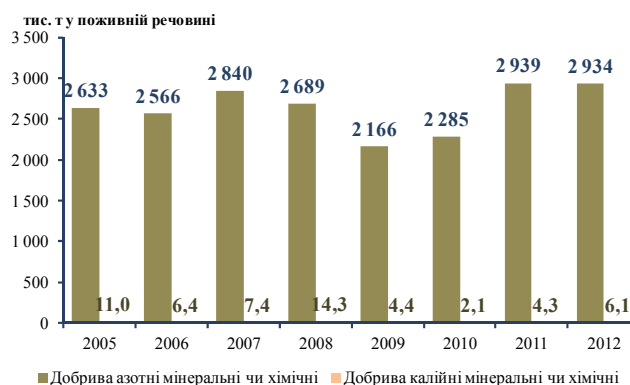
На ТОП-15 імпортерів припадає 83% всіх поставок у вартісному виразі.

Таб. 7. ТОП-15 імпортерів ЗЗР в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ТОВ "СИНГЕНТА"	21,5%
2	ТОВ "Байер"	19,6%
3	ТОВ "БАСФ Т.О.В."	13,2%
4	ТОВ "Дюпон Україна"	5,4%
5	ТОВ "Мактешим-Аган Україна"	3,9%
6	ТОВ "Август-Україна"	3,4%
7	ТОВ "Монсанто Україна"	3,4%
8	ТОВ "Аріста ЛайфСайенс Україна"	2,3%
9	ПП "Марго"	2,3%
10	МПП Фірма "Ерідон"	1,8%
11	ТОВ "КЛОВ"	1,4%
12	ТОВ "Іцьолково Агрохім Україна"	1,3%
13	ТОВ "НУФАРМ УКРАЇНА"	1,3%
14	ТОВ "Грін Експрес"	1,2%
15	ТОВ "АЛЬФА ХІМГРУП"	1,1%

Мінеральні добрива

Виробництво. На розвиток ринку мінеральних добрив в Україні безпосередньо впливають ряд факторів: попит з боку сільгоспвиробників та зовнішніх ринків, динаміка цін на сировину та енергоресурси (газ), а також обсяги імпорту мінеральних добрив в Україну. З огляду на історичні особливості розвитку галузі в Україні зосереджено виробництво азотних добрив, переважно карбамід та аміачна селітра. Калійні та фосфатні добрива виробляються в значно менших обсягах, що також безпосередньо пов'язане з невисокими запасами сировини в країні. Загалом в структурі виробництва мінеральних добрив азотні добрива в перерахунку на поживну речовину займають більше 99%.

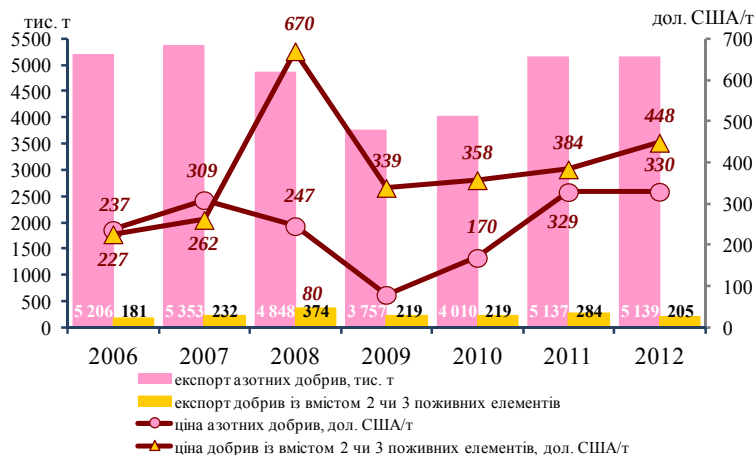
У до кризовий період обсяги виробництва мінеральних добрив і, насамперед, азотних майже щорічно зростали. Активне інвестування в сільське господарство вимагало більш серйозного ставлення до дотримання агротехнологій. Як наслідок аграрії істотно збільшили споживання не тільки традиційних азотних добрив, але і калій-і фосфоровмісних добрив. Високим попитом користувалися комплексні добрива, проте їх виробництво є досить складним технологічним процесом, здійснюваним незначною кількістю хімічних підприємств. В порівнянні з 2000р. обсяги внесення мінеральних добрив в 2012р. в сільськогосподарських підприємствах збільшились у 4,8 разів. Найбільш помуляними є азотні добрива.

У 2012 році на потужностях семи найбільших підприємств було вироблено 96% від загального обсягу.

Таб. 8. ТОП-7 виробників азотних добрив в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ВІДКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АЗОТ"	23,8%
2	ВАТ КОНЦЕРН "СТІРОЛ"	21,0%
3	ЗАКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "СІВІРОДОНЕЦЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ АЗОТ"	13,2%
4	ВІДКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "РІВНЕАЗОТ"	12,6%
5	ВАТ "ОДЕСЬКИЙ ПРИПОРТОВИЙ ЗАВОД"	12,5%
6	ВІДКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ДНІПРОАЗОТ"	9,2%
7	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ СПІЛЬНЕ ПІДПРИЇМСТВО "УКРЗОВНІШТРЕЙДІНВЕСТ"	3,7%

Експорт. Через історичні особливості розміщення виробничих потужностей в колишньому СРСР в Україні розташовані потужні виробничі підприємства по випуску азотних добрив. Як наслідок, Україна є одним з найбільших експортерів даного виду добрив у світі. У загальній структурі експорту мінеральних добрив у 2012 році вони займали 95%, ще 5% припало на добрива із

вмістом двох або трьох поживних елементів. Експорт калійних та фосфорних добрив займав менше 0,25%, що пов'язано з значно меншими їх обсягами внутрішнього виробництва, через невеликі запаси сировини в країні. Зауважимо, що основною сировиною для виробництва азотних добрив є природний газ, тому українські азотні виробництва в значній мірі залежні від ситуації на газовому ринку, що відображається на їх конкурентоспроможності на зовнішніх ринках та відповідно обсягах експорту.

Експортний ринок мінеральних добрив характеризується високим ступенем консолідації поставок, так на ТОП-10 експортерів азотних добрив припадає 99%, на ТОП-5 експортерів багатокомпонентних добрив 95%.

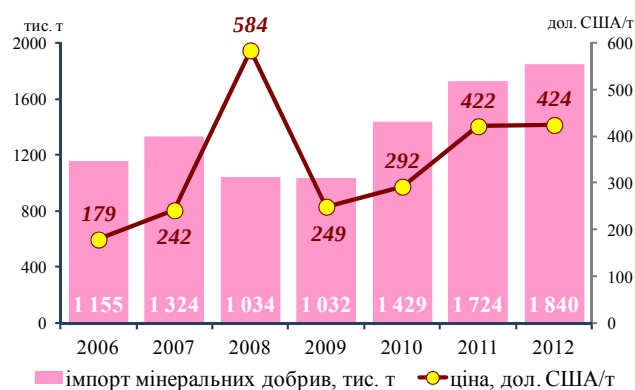
Таб. 9. ТОП-10 експортерів азотних добрив в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ПАТ "КОНЦЕРН СТИРОЛ"	24,5%
2	ВАТ "Одеський припортовий завод"	19,5%
3	ПАТ "АЗОТ"	16,6%
4	ПрАТ "СЄВЕРОДОНЕЦЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ АЗОТ"	16,6%
5	ПАТ "Укрнафта"	13,5%
6	ПАТ "РІВНЕАЗОТ"	6,6%
7	ПАТ "АЛЧЕВСЬККОКС"	0,6%
8	ПАТ "ДНІПРОАЗОТ"	0,4%
9	ПАТ "Авдіївський коксохімічний завод"	0,3%
10	ПАТ "АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ"	0,2%

Таб. 10. ТОП-10 експортерів добрив із вмістом 2 або 3 поживних елементів в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ПАТ "СУМИХІМПРОМ"	88,4%
2	ТОВ "ТОРГОВИЙ ДІМ "АГРОІМПОРТ ЛТД"	5,3%
3	ПрАТ "КРИМСЬКИЙ ТИТАН"	2,1%
4	ПАТ "Дніпровський завод мінеральних добрив"	1,8%
5	ТОВ "ФосАгро-Україна"	0,7%

Імпорт. Період з 2006 по 2012 роки характеризувався активним інвестуванням в сільське господарство, що позначилося на підвищенні культури ведення господарства та більш строго дотримання технологічних процесів. Все це вплинуло на імпортні поставки мінеральних добрив в Україну, показники яких, в цілому, демонстрували тенденцію до збільшення, крім кризових 2008-09 років.

Незважаючи на те, що Україна є нетто-експортером азотних добрив, в загальній структурі імпорту у 2012 році вони займали значну частку — 21%. Найбільша питома вага припала на імпорт добрив із вмістом 2 або 3 поживних елементів — 66%, це пояснюється тим, що виробництво комплексних добрив є технологічно складним процесом, тому на внутрішньому ринку тільки обмежена кількість хімічних підприємств займається їх виробництвом. Ще 13% припадає на імпорт калійних добрив і тільки 0,07% на фосфорні добрива.

Загалом ТОП-15 імпортерів мінеральних добрив контролює 88% всіх поставок.

Таб. 11. ТОП-15 імпортерів мінеральних добрив в 2012 році

#	Назва підприємства	%
1	ДП "Агроцентр ЄвроХім- Україна"	26,3%
2	ПАТ "УкрАгро НПК"	19,0%
3	ТОВ "ТОРГОВИЙ ДІМ "АГРОІМПОРТ ЛТД"	14,0%
4	ТОВ "ФосАгро-Україна"	8,3%
5	ПАТ "Суміхімпром"	5,2%
6	ПрАТ "Галнафтохім"	2,6%
7	ТОВ "АГРОПАРТНЕР"	2,2%
8	ПП Агрофірма "Лани Поділля"	2,2%
9	ТОВ "ТОРГІВЕЛЬНИЙ ДІМ "УКРАГРОІНВЕСТ ЛТД"	1,9%
10	Підприємство "Тасман" ТОВ "Маріс-2005"	1,5%
11	ТОВ "Украгроком"	1,4%
12	ПАТ "Компанія "РАЙЗ"	1,2%
13	ТОВ "АГРОТРЕЙД НД"	1,0%
14	ТОВ "АГРОН"	0,8%
15	ТОВ "ТД "Поліхім"	0,7%